

Woensdag 19 Januari 2022

Inhoud

- 1) **CLB-topman: "Laat besmette kinderen gewoon naar school gaan" Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
 Leerlingen die in contact gekomen zijn met een besmet persoon of zélf besmet zijn met het coronavirus, zouden gewoon naar school moeten kunnen gaan - als ze niet ziek zijn, tenminste. "We kunnen kinderen toch niet altijd massaal in quarantaine blijven houden?", vindt Stefan Grielens, de baas van de Centra ...
- 2) **"Wie ziek is blijft thuis, de rest gaat naar school: zo simpel zou het kunnen zijn" Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 6**
 "Wie ziek is blijft thuis en de rest komt naar school." Stefan Grielens (49), directeur van het Vrij CLB Netwerk, pleit voor één simpele regel die het leven op school opnieuw draaglijk kan maken. "Al die kinderen die zonder klachten thuiszitten, lopen nog meer achterstand op. Onderwijs is toch prioriteit nummer één? Waarom dan kinderen als pasmunt gebruiken om zwakkeren en ongevaccineerden te beschermen?"
- 3) **Onderwijs wil af van quarantaine na risicocontact op school De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
 Tienduizenden leerlingen raakten afgelopen week besmet. Voor een veelvoud dreigt een quarantaine. Het onderwijsveld voert de forcing om die laatste groep toch naar school te laten gaan.
- 4) **Eerst sluiten een paar klassen, dan volgt snel de hele school Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 10**
 Na iets meer dan een week is het onderwijs alweer aan het kraken onder de vele coronabesmettingen en quarantaines. Klassen, graden en zelfs volledige scholen doen de deuren dicht. In tegenstelling tot vóór de kerstvakantie gaat het virus nu vooral rond in het middelbaar. "Dit zal opnieuw tot leervertraging leiden", zegt onderwijsseconoom Kristof De Witte.
- 5) **Tijd om de teugels te lossen op school? De Morgen - 19 Jan. 2022 - Pagina 9**
 Nu heel wat klassen, graden of zelfs volledige scholen in afstandsmodus gaan, laait de discussie opnieuw op: moeten we het test- en quarantainebeleid in het onderwijs loslaten? 'Wat we nu doen, is water naar de zee dragen.'
- 6) **Nog maar pas open, maar schoolpoort alweer dicht door golf aan besmettingen Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
 Twee campussen van het VTI Brugge schakelen vanaf donderdag over op afstandsonderwijs. De school blijft dus voor zo'n 1.200 leerlingen gesloten. Opvallend, want de gloednieuwe campus was pas vorige week officieel geopend. "We kampen momenteel gewoon met te veel afwezigen."
- 7) **Nieuw VTI blijft deze maand dicht Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 25**
 Het VTI in Brugge schakelt vanaf donderdag volledig over op afstandsonderwijs door de grote uitval onder leerkrachten en leerlingen. "Er was al meer studie dan effectief les, maar nu hebben we zelfs geen leerkrachten meer om die studie te begeleiden", zegt directeur Jos Loridan. Uitgerekend gisteren bracht minister Ben Weyts een bezoek aan de nieuwe school.

- 8) **Scholengroep Sint-Rembert kreunt zwaar onder corona Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
Scholengroep Sint-Rembert kreunt onder de vele coronabesmettingen. Het Vrij Land- en Tuinbouwinstituut sluit zelfs een week de deuren. "Vooraf de tweede en derde graad van het secundair worden zwaar getroffen", zegt algemeen directeur Ann Stael.
- 9) **Turnleraar vandaag als enige aan de slag op school, voor maar één klas Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 3**
Een akelige leegloop bij basisschool Leiebloem in Machelen. Turnleraar Tony De Bel (60) is de enige die niet ziek is na een hevige besmettingsgolf. Door een positieve sneltest moesten dinsdagmiddag de laatste overgebleven leraren en leerlingen in quarantaine. Woensdag komt één enkele klas terug, en is Tony als enige aanwezig om les te geven. "We beginnen met anderhalf uur sport", aldus de turnleraar.
- 10) **Helpt van leerlingen Sint-Amandsbasisschool Zuid zit thuis Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 25**
Niet alleen in het secundair onderwijs in Kortrijk slaat omikron hard toe. Ook het basisonderwijs kreunt. 150 van in totaal 318 leerlingen van de Sint-Amandsbasisschool Zuid in de Krysantenlaan zitten thuis. "Onderschat het niet, er zijn leerlingen die koorts hebben", zegt directeur Jan Luts. Vanaf vier besmettingen een klas een ...
- 11) **"HOE LANG IS DIT VOL TE HOUDEN?" Duizend besmettingen op één dag in Gentse scholen Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
Sinds de heropening van de scholen worden de Gentse CLB's overspoeld met oproepen over besmette leerlingen en leerkrachten. Maandag kwamen er bijna duizend meldingen binnen. Veel scholen sturen klassen naar huis, eentje is zelfs helemaal gesloten. "Hoe lang is dit vol te houden?"
- 12) **Corona slaat weer toe in scholen en buitenschoolse kinderopvang Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 1**
De Ark 123 in Kessel-Lo moest maandag al de twee basisscholen, Ark 2 en Ark 3, sluiten na een groot aantal coronabesmettingen. Nu blijkt ook dat de volledige Topsportafdeling van het Redingenhof in Leuven een week afstandsonderwijs zal moeten volgen omwille van een uitbraak. In Scherpenheuvel-Zichem moest een buitenschoolse opvang sluiten.
- 13) **Corona teistert Heilig Graf: twee campussen gaan twee weken dicht Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 25**
Het Heilig Graf in Turnhout sluit de komende twee weken de campussen in de Patersstraat en de Klinkstraat. De scholen schakelen volledig over op afstandsonderwijs door het hoge aantal coronabesmettingen. Het Heilig Graf is één van de grootste scholen in de Kempen. Naast basisscholen in Turnhout en Vosselaar heeft de ...
- 14) **"We zetten alles op alles om opnieuw open te gaan" Gazet van Antwerpen - 19 Jan. 2022 - Pagina 14**
De 95 kinderen van kleuterschool De Bolster in Mortsel kwamen vanmorgen onverwacht voor een gesloten deur te staan. Vanwege onder meer quarantaine en coronabesmettingen, zijn momenteel alle leerkrachten out, op één juf na. "We proberen al sinds de kerstvakantie brandjes te blussen", zegt directeur Lies Vandael.
- 15) **Gelijkheid? Ik schrijf jullie niet... Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 19**
Gelijkheid? Ik schrijf jullie niet als bezorgde burger - dat stadium ben ik al voorbij - wel als boze, ontgoochelde burger. Als moeder van drie kinderen en als leerkracht heb ik de voorbije twee jaar zo goed als mogelijk de opeenvolgende maatregelen nageleefd. Ik had soms mijn twijfels, had vaak het ...
- 16) **'We zullen hoe dan ook allemaal besmet raken' Knack - 19 Jan. 2022 - Pagina 28**
In een felbesproken Wintermanifest vragen meer dan 100 intellectuelen en wetenschappers van wel heel diverse pluimage om een ander coronabeleid. Knack sprak met Tjil De Bie, een van de opstellers. 'We zullen in de toekomst heel anders naar deze pandemie kijken dan vandaag.'
- 17) **Iedereen tien op tien voor samenleven De Morgen - 19 Jan. 2022 - Pagina 13**
Herr Bachmann und seine Klasse is een monumentaal portret van een inspirerende leraar en zijn veelkleurige schoolklas. De sterkeren steunen de zwakkeren, en met elkaar muziek maken is minstens zo belangrijk als de stelling van Pythagoras.
- 18) **Laat de pilaren van de UGent niet afbrokkelen De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 34**
De besparingen die de UGent wil doorvoeren, baren doctoraatsstudenten zorgen. Het inschrijvingsgeld voor doctorandi verdubbelt en hun administratieve en technische collega's moeten vrezzen voor hun job.
- 19) **Ook gratis wetenschap voor iedereen heeft een prijskaartje De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 14**
Wetenschappelijk onderzoek wordt met belastinggeld betaald. Toch is slechts de helft ervan vrij toegankelijk in Vlaanderen. 'Een absurde situatie.'

- 20) **'De tabakslobby is niet te vertrouwen, ook niet als het om vaperen gaat' Knack - 19 Jan. 2022 - Pagina 46**
E-sigaretten zijn een mistig fenomeen. Zijn ze een middel om te stoppen met roken, of een alibi van de grote tabaksproducenten om 'vervangrokers' te kweken? Experts zijn verdeeld, ook binnen de Belgische Hoge Gezondheidsraad.
- 21) **Directeur Gert Naessens verlaat Sint-Laurens secundair Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 25**
Sint-Laurens secundair onderwijs moet op zoek naar een nieuwe algemeen directeur. Gert Naessens verlaat de school om directeur te worden van de lerarenopleiding aan de Odisee Hogeschool. "Het was een kans die onze algemeen directeur niet kon laten liggen", zegt communicatieverantwoordelijke Ruben Beke. "Ondertussen werd al een nieuwe vacature uitgeschreven. ...
- 22) **Oude kerstboom wordt hoogste punt van nieuw schoolgebouw Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 4**
"Hoger, hoger!" Onder luid gejuich van de leerlingen van basisschool Sint-Jozef in Ieper hees een torenkraan de oude schoolkerstboom van de speelplaats tot op het dak van het nieuwe schoolgebouw.
- 23) **De pandemie van het onaanraakbare kind De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 34**
Onze onbeholpenheid met de lichamen van kinderen en jongeren is er alleen maar groter op geworden. Philippe Noens betreurt die evolutie.
- 24) **"We zijn helemaal van de kaart" Gazet van Antwerpen - 19 Jan. 2022 - Pagina 4**
Het nieuws van het overlijden van Dean (4) sloeg in zijn oude schooltje De Verrekijker in Verrebroek in als een bom. "Iedereen is van de kaart", zegt directeur Hilde Van Puymbroeck.
- 25) **"Kind dat in handen van monster valt... De nachtmerrie van elke ouder" Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 25**
In Verrebroek hangen de vlaggen halfstok. Het hele dorp is aangeslagen na de gruwelijke dood van Dean Verberckmoes (4). Heel wat mensen die de kleuter hebben gekend, zakten gisteren af naar het ontmoetingscentrum De Verre om een rouwregister te tekenen. "Iedereen kent elkaar hier. Ik vind dit zo verschrikkelijk erg voor Elke", vertelt Kristine De Bock in tranen.
- 26) **Veel fastfood en snoep rond school maakt dik De Morgen - 19 Jan. 2022 - Pagina 8**
Het voedselaanbod rond Vlaamse scholen is de voorbije jaren ongezonder geworden. Nieuw onderzoek vindt een verband tussen dat ongezonde aanbod en overgewicht bij kinderen. Dieter De Cleene
- 27) **Fastfood vlak bij school? Grotere kans op overgewicht bij leerlingen De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 7**
De schoolomgeving is de laatste jaren ongezonder geworden. 'Bakkers en groenteboeren hebben plaatsgemaakt voor fastfoodrestaurants', blijkt uit onderzoek van Sciensano.
- 28) **Fastfoodzaak vlak bij school leidt tot meer overgewicht bij leerlingen Het Belang van Limburg - 19 Jan. 2022 - Pagina 7**
De schoolomgeving van onze kinderen is de laatste jaren een pak ongezonder geworden. "Bakkers en groenteboeren hebben plaatsgemaakt voor fastfoodrestaurants", zo blijkt uit onderzoek van Sciensano. Die ongezonde schoolomgeving veroorzaakt overgewicht bij lagereschoolkinderen.
- 29) **Schoolpoort buiten, pitazaak binnen Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022 - Pagina 6**
Hoe meer fastfoodzaken er in de buurt van een school staan, hoe zwaarder kinderen er gemiddeld zijn. Dat is de conclusie van een onderzoek van Sciensano naar de schoolomgevingen in Vlaanderen. "Er moet dringend iets veranderen."
- 30) **Overgewicht bij kinderen neemt toe door fastfoodverleiding rond scholen Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022 - Pagina 12**
Het aanbod van junkfood rond Vlaamse scholen is de voorbije jaren toegenomen en dat heeft geleid tot zwaardere kinderen, blijkt uit onderzoek van gezondheidsinstituut Sciensano. Onderzoekers brachten de voedselomgeving van alle Vlaamse scholen tussen 2008 en 2020 in kaart en die is in tien jaar tijd veel ongezonder geworden. Bakkers ...
- 31) **Schooltje in Elen wil wereldrecord wafels bakken breken Het Belang van Limburg - 19 Jan. 2022 - Pagina 20**
De ouderraad van basisschool De Twinkelaar in Elen (Dilsen-Stokkem) wil op vrijdag 1 en zaterdag 2 april een wereldrecord wafels bakken vestigen. "Het is een spontaan idee van een groep vrijwilligers", zegt Berth Gonnissen. "Op vrijdag 1 april om 17 uur beginnen we. We gaan 24 uur lang door, tot zaterdag 2 april om 17 uur. We willen 25.000 wafels bakken."

- 32) **Verwijderde buste Peter Benoit keert terug naar UAntwerpen De Standaard - 19 Jan. 2022 - Pagina 2**
'Wegnemen was een foute beslissing', zo verontschuldigde Herman Van Goethem, rector van de Antwerpse universiteit, zich deze week. 'Namens de betrokken collega's en de universiteit bied ik mijn verontschuldiging aan.' Een buste van de Vlaamse componist Peter Benoit was eind vorige maand op aangeven van een afscheidnemend decaan van de ...

CLB-topman: "Laat besmette kinderen gewoon naar school gaan"

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 1

* Het Laatste Nieuws : Vakantie

Leerlingen die in contact gekomen zijn met een besmet persoon of zélf besmet zijn met het coronavirus, zouden gewoon naar school moeten kunnen gaan - als ze niet ziek zijn, tenminste. "We kunnen kinderen toch niet altijd massaal in quarantaine blijven houden?", vindt Stefan Grielens, de baas van de Centra voor Leerlingenbegeleiding. "Wie ziek is, blijft thuis. Wie dat niet is, komt naar school. Dat is simpel en duidelijk. We moeten zoveel als kan proberen les te geven." Blijven inzetten op preventie is volgens Grielens wel "heel belangrijk" om het virus af te stoppen: "Mondmaskers, afstand bewaren als het kan, goed ventileren en zo weinig mogelijk bubbels mixen." Maar contacttracing voorkomt geen enkele besmetting meer, zegt de CLB-topman. "We lopen hopeloos achter de feiten aan." (SSB)

"Wie ziek is blijft thuis, de rest gaat naar school: zo simpel zou het kunnen zijn"

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 6

* Het Laatste Nieuws : Waasland, Westkust, Westhoek, Vakantie, Pajottenland, Vlaamse Ardennen, Oostkust, De Nieuwe Gazet, Mandelstreek, Middenkust, Mechelen-Lier, Leiestreek, Limburg, de Ring-Brussel, Kempen, Gent-Wetteren-Lochristi, Gent-Eeklo-Deinze, Dendermonde, Denderstreek, Leuven-Brabant, Brabant-Hageland, Antwerpen Zuid, Antwerpen Stad, Antwerpen Noord

"Wie ziek is blijft thuis en de rest komt naar school." Stefan Grielens (49), directeur van het Vrij CLB Netwerk, pleit voor één simpele regel die het leven op school opnieuw draaglijk kan maken. "Al die kinderen die zonder klachten thuiszitten, lopen nog meer achterstand op. Onderwijs is toch prioriteit nummer één? Waarom dan kinderen als pasmont gebruiken om zwakkeren en ongevaccineerden te beschermen?"

Waarom trekt u aan de alarmbel?

"Het virus circuleert in zo'n hoge mate dat iedereen die nu buitenkomt binnen de kortste keren wel een hoogrisicocontact oploopt. We hebben nog nooit zoveel besmettingen gezien op school. In het secundair onderwijs zijn de cijfers vandaag vier keer hoger dan tijdens de piek van de eerste trimester, en we zijn nog maar een week bezig. Ook leerlingen die gevaccineerd zijn en goed beschermd waren tegen de deltavariant ontlopen omikron niet. Het heeft geen zin meer om dan aan contacttracing te doen en uit te zoeken wie met wie in contact heeft gestaan om dan kinderen en leerkrachten in quarantaine te plaatsen. Dat is een goed systeem bij lagere viruscirculatie, maar dat is niet meer het geval. Er zijn regio's in West-Vlaanderen waar collega's vanmorgen hun computer hebben aangezet en voor een muur van 900 besmettingen staan die ze moeten traceren. Daar is geen beginnen meer aan. In het secundair moet je dan — om de quarantaine te bepalen — ook nog rekening houden wie gevaccineerd is en wie niet, maar het CLB weet dat niet altijd. Het is een gigantische soep."

Hoe is het in de lagere scholen gesteld?

"Daar geldt de noodremprocedure bij vier besmettingen in een klas in een periode van zeven dagen. Dan moet die klas — inclusief de leerkracht — vijf dagen in quarantaine. De regels voor de quarantaine bij een besmetting in het gezin zijn nu vier keer veranderd in minder dan een week tijd. Ik weet het bijna zelf niet meer, dus is het niet gek dat ook veel ouders niet meer weten of ze nu hun kind wel of niet naar school mogen sturen."

Wat zou een duidelijke regel kunnen zijn?

"Wie ziek is, blijft thuis, en wie niet ziek is, komt naar school. Dat is ons voorstel bij hoge viruscirculatie zoals vandaag. Dat is simpel en duidelijk. We kunnen kinderen toch niet massaal in quarantaine blijven houden wanneer ze niet ziek zijn? We moeten zoveel als kan proberen les te geven. Uiteraard moeten we — en dat is héél belangrijk — blijven inzetten op preventie: mondmaskers, afstand bewaren als het kan, goed ventileren en zo weinig mogelijk bubbels mixen. We moeten blijven proberen om de overdracht van dat virus af te stoppen, maar met contacttracing voorkomen we vandaag geen enkele besmetting meer, want we lopen hopeloos achter de feiten aan."

De kans bestaat dat ouders kinderen met symptomen gewoon naar school laten gaan.

"Volgens mij zou zo'n simpele regel 'wie ziek is, blijft thuis, en wie niet ziek is, gaat naar school' er net voor zorgen dat ouders weten wat te doen. Nu weten ze het helemaal niet meer. Zelftesten kunnen ook helpen wanneer je symptomen bij je kind vaststelt."

Corona teistert de scholen nu al bijna twee jaar. Maakt u zich zorgen over de vele kinderen die niet besmet zijn met het virus en die toch lange tijd thuis moeten blijven omdat er besmette klasgenoten zijn?

"Ja, dat is ons grote punt. De leerachterstand loopt op en we belasten kinderen extra door die quarantainemaatregelen. 'Hoeveel zijn het er in die klas? Zijn het er al vier? Ah, dan moeten we schakelen.' Dat weegt op scholen. We moeten de directies meer autonomie geven om het zelf te regelen. Nu loopt het volgens de virologische regels die hun doel voorbijschieten. Geef vertrouwen aan de scholen, laat hen lesgeven. Ook wij als CLB's: ons werk bestaat vandaag uit besmettingen tellen en mensen opbellen. Wij moeten ons bekommeren om leerlingen die het moeilijk hebben op school en jongeren in een lastige thuissituatie. Dát is ons werk."

Heeft u zicht op de tol die schoolkinderen betalen voor corona?

"Natuurlijk. Dat uit zich veelal op het vlak van sociaal welbevinden. De hele tijd moeten veranderen is een grote belasting en dat is nefast voor de leerlijn van een kind die in normale tijden continu blijft lopen. Voor wie geen schoolproblemen heeft, is dat allemaal nog geen ramp. Maar voor wie het moeilijker heeft, is dat problematisch."

Zowel politici als experts hebben de voorbije maanden herhaaldelijk gezegd dat scholen openhouden bovenaan staat op de prioriteitenladder. Wie zorgt dan voor dat strakke keurslijf? De vakbonden?

"Nee, dit komt toch voornamelijk vanuit virologische hoek. 'Meten is weten', zo redeneert Sciensano en men durft niet goed los te laten. Bedoeling is de viruscirculatie bij alle bevolkingsgroepen zo laag mogelijk te houden. Scholen zijn natuurlijk plaatsen met veel contacten, maar kinderen merken niet zoveel van dat virus. Laat ons hen daar dan ook niet zoveel mee belasten. De vraag moet zijn: hoe beveiligen we risicogroepen en wat doen we met niet-gevaccineerden? Dat zijn de mensen die onze ziekenhuizen belasten — en in het ergste geval overbelasten. Moeten kinderen daar dan het slachtoffer van zijn?"

Zij zijn de pasmunt voor risico- patiënten en ongevaccineerden?

"Dat gevoel hebben wij toch. Hoe minder virus in alle bevolkingsgroepen, hoe beter, maar zeker wanneer je merkt dat de ziekenhuizen niet overbelast raken, moet je meer rekening houden met de maatschappelijke kostprijs van al die maatregelen op de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen. En dan moet je keuzes maken. School moet de prioriteit zijn, en dan moet je elders in de samenleving maar barrières zetten tegen het virus."

STEVEN SWINNEN

Onderwijs wil af van quarantaine na risicocontact op school

dS De Standaard - 19 Jan. 2022
Pagina 1

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

Tienduizenden leerlingen raakten afgelopen week besmet. Voor een veelvoud dreigt een quarantaine. Het onderwijsveld voert de forcing om die laatste groep toch naar school te laten gaan.

Liefst 34.000 Vlaamse kinderen en jongeren hebben de afgelopen week een positieve coronatest afgelegd. Dat cijfer zal de komende dagen nog oplopen. Wie positief test, mag uiteraard niet naar school. Nog eens een veelvoud dreigt thuis te moeten blijven door de huidige quarantaineregels. In de secundaire scholen moeten leerlingen zonder vaccinatiebewijs of herstelcertificaat na een hoogrisicocontact in quarantaine. Op de basisschool moet de hele klas thuisblijven bij vier of meer besmettingen. Ook sommige middelbare scholen hanteren die regel.

Daar wil het onderwijsveld van af. De Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's) stellen een eenvoudigere regel voor. Kinderen die ziek zijn, blijven thuis. Net als kinderen die positief testen. De contactopsporing (in de secundaire scholen) of noodremprocedure (na vier besmettingen) zou dan verdwijnen. Scholen kunnen wel nog altijd zelf beslissen om over te schakelen naar afstandsonderwijs.

'Het huidige beleid zet weinig zoden aan de dijk', zegt Inge Van Trimpont, directeur van CLB Go! 'We houden daarmee de circulatie niet tegen. Het vraagt veel inspanningen van scholen en CLB's, terwijl het helemaal niet werkt.' Ook Stefan Grielens, directeur van Vrij CLB Netwerk, stelt dat scholen en CLB's nu veel tijd verliezen.

De quarantaines wegen bovendien zwaar op de leerlingen. 'Telkens wordt het leerproces onderbroken', stelt Van Trimpont. 'Zo zetten we ook een stap terug in de gelijke onderwijskansen.'

De CLB's benadrukken dat ze niet pleiten om het virus vrij spel te geven op school. 'We zouden dit nooit voorstellen mochten er geen andere veiligheidsmaatregelen zijn, zoals mondklappers vanaf 6 jaar, ventilatie, afstand houden en klassen zo weinig mogelijk mengen', zegt Van Trimpont.

'We pleiten absoluut niet voor besmettingsfeestjes', vult Grielens aan. 'Maar we moeten kiezen voor zinvolle maatregelen. De quarantaineregels zijn niet effectief. Als er een klein gaatje in de boot is, is het een goed idee om het water met een emmer weg te scheppen. Als de bodem uit de boot is geslagen, moet je leren zwemmen.'

Ook viroloog Steven Van Gucht (Sciensano) stelt zich vragen bij het nut van de quarantaineregels. 'Door klassen niet langer te sluiten na vier besmettingen zet je niet plots de sluis open. Ze staan al open. De quarantaineregels zijn uitgehold: als je wacht tot er vier besmettingen zijn, laat je het virus sowieso razen. Al kan het wel helpen om de uitbraak tot één klas te beperken.'

Van Gucht stipt ook aan dat de andere maatregelen, zoals mondklappers, ventilatie, klasbubbels en vaccinatie belangrijker zijn. Toch is hij in dubio over de noodremprocedure. 'Het is een moeilijke kwestie. Hebben de huidige regels wel een impact? Of hollen we achter de feiten aan? Wat moet primeren, is dat het onderwijs voor kinderen zo goed mogelijk gegarandeerd is.'

Dus luidt de vraag: zullen door het lossen van de regels niet nog meer leerkrachten en leerlingen uitvallen doordat ze besmet raken? 'Met de huidige regels houden we die uitval evenmin tegen', stelt Van Trimpont.

Ook Weyts is voor

Het Gemeenschapsonderwijs volgt het standpunt van de CLB's. Ook het Katholiek Onderwijs heeft er oren naar. 'Dit moet worden voorgelegd aan de experts', zegt Lieven Boeve, directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. 'Het kan vermijden dat de situatie van kwaad naar erger gaat. Ondanks een vrij vlotte start neemt het aantal besmettingen en quarantaines nu weer toe. Op veel plekken wordt de organisatie van het onderwijs zeer moeilijk.'

Ook voor Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) mag de huidige 'regel van vier' snel op de schop, bevestigt zijn kabinet. Maar die beslissing moeten de ministers van Volksgezondheid nemen. Vlaams minister van Gezondheid Wouter Beke (CD&V) stelt vast dat de omikronvariant het zorgsysteem minder belast. Vandaag hebben nog minder dan 400 covid-patiënten intensieve verzorging nodig. Maar Beke wil ten vroegste eind januari de regels bijsturen.

Bij de CLB's zijn ze not amused over die timing. 'Het is te gek voor woorden, maar we zijn dat stilaan gewend. Er werd ook gewacht tot de eerste lijn ingestort was voor er beslissingen genomen werden', zegt Grielens. 'Dit moet geen week langer duren.'

Dries De Smet - Nikolas Vanhecke

Eerst sluiten een paar klassen, dan volgt snel de hele school

N Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022
Pagina 10

* Het Nieuwsblad : Waasland, Kempen, Roeselare-Tielt-Izegem, Dender, Brugge-Oostkust, Aan Gent gebonden, Antwerpen, Oostende-Westhoek, Vlaamse Ardennen - Gentse Rand, Limburg, Kortrijk-Waregem-Menen, Pajot-Brussel-Rand, Meetjesland - Leiestreek, Leuven-Hageland, Mechelen-Lier

Na iets meer dan een week is het onderwijs alweer aan het kraken onder de vele coronabesmettingen en quarantaines. Klassen, graden en zelfs volledige scholen doen de deuren dicht. In tegenstelling tot vóór de kerstvakantie gaat het virus nu vooral rond in het middelbaar. "Dit zal opnieuw tot leervertraging leiden", zegt onderwijseconoom Kristof De Witte.

Daar gaan we weer. Dat sentiment overheerst in Vlaamse scholen nu omikron leerlingen en leerkrachten massaal begint thuis te houden. Concrete cijfers zijn pas vandaag beschikbaar, maar van alle kanten komen meldingen van klassen, volledige graden of zelfs scholen die de deuren moeten sluiten onder druk van het coronavirus. "Het is kommer en kwel", zegt Ella Sels van directievereniging VLVO.

Noodrem

In basisschool De Ark in Kessel-Lo kunnen momenteel enkel nog de kleinste kleuters naar school. "Sinds zaterdagmiddag zijn leerkrachten en kinderen positief beginnen te testen", zegt directeur Martine Foulon. "Het ging als een lopend vuurtje. Maandag moesten we negen klassen sluiten. Zeven omdat er meer dan vier besmettingen in de klas waren, twee andere omdat de leerkracht thuis zat. Maar het stopte niet. We hebben met de crisiscel van de gemeente besloten om de oudste kleuterafdeling en de lagere school te sluiten. De kinderen krijgen nu afstandsonderwijs."

Voor de kerstvakantie zaten de meeste besmettingen in de basisscholen, maar nu zijn de middelbare scholen het meest getroffen. De CLB's noteren voor het secundair cijfers die zeven keer hoger liggen dan in de piek in november. Voor de basisscholen zouden we ongeveer op hetzelfde niveau zitten als toen. "Vorige week is slechts een beperkt aantal klassen gesloten, maar nu zien we het effect van de noodremprocedure om klassen te sluiten bij vier besmettingen", zegt Inge Van Trimpont van de CLB's in het Gemeenschapsonderwijs (GO!). "Scholen kreunen bovendien onder de uitval van personeel."

In Brugge heeft de katholieke scholengroep SKOBO beslist om liefst vier scholen tijdelijk te sluiten. In één van die scholen had onderwijsminister Ben Weyts (N-VA) gistermorgen nog een rondleiding gekregen op een gloednieuwe campus. Die is pas sinds 10 januari open en moet een goede week later alweer de deuren sluiten omdat een vijfde van de leerlingen en leerkrachten besmet is.

In het Bernarduscollege in Oudenaarde zit de volledige derde graad intussen in afstandsonderwijs. "Het grote probleem is dat die klassen allemaal met elkaar verbonden zijn", zegt directeur Pieter Vyncke. "Maandag kregen we van het CLB het bericht dat de volledige klas 5 Grieks-wetenschappen thuis moest blijven. Dat is een klein klasje, maar de leerlingen zitten voor allerlei vakken samen met acht andere klassen. Als je die klas thuis zet, krijg je overal problemen. In de derde graad is er geen enkele klas zonder besmettingen, soms gaat het om vijf, zes of meer leerlingen. Dan liever afstandsonderwijs voor iedereen. Als een deel via livestream moet volgen, dan gaat de kwaliteit voor een stuk verloren."

Ongelijkheid

De vele quarantaines en besmettingen doen experts vrezen dat de leerachterstand door de lockdowns in het begin van de pandemie alleen maar groter wordt. "In afstandsonderwijs is er minder instructie, zeker in de lagere school", zegt Kristof De Witte, onderwijseconoom aan de KU Leuven die eerder onderzoek deed naar de leerachterstand. "De rol van ouders wordt weer belangrijk, wat de ongelijkheid tussen kinderen vergroot. De problemen van vroeger zijn er nog steeds, terwijl de leerachterstand van vroeger nog niet is weggewerkt."

Dat is één van de redenen waarom Stefan Grielens, baas van de vrije CLB's, er in onze krant voor pleitte om leerkrachten en kinderen enkel nog thuis te houden als ze symptomen hebben. Ook Lieven Boeve, topman van het katholiek onderwijs, vindt dat we de huidige quarantainepolitiek moeten bekijken. "Die zorgt er nu voor dat heel wat kinderen en leerkrachten thuis zitten", zegt hij. De ministers van Volksgezondheid gaan voorlopig niet in op die vraag. "Er is afgesproken om eind januari de test- en quarantaineregels voor de hele samenleving te evalueren", zegt de woordvoerder van Vlaams minister Wouter Beke (CD&V).

Jens Vancaeneghem

Tijd om de teugels te lossen op school?

De Morgen - 19 Jan. 2022
Pagina 9
De Morgen

Nu heel wat klassen, graden of zelfs volledige scholen in afstandsmodus gaan, laait de discussie opnieuw op: moeten we het test- en quarantainebeleid in het onderwijs loslaten? 'Wat we nu doen, is water naar de zee dragen.'

"Vorige week vrijdag leek de situatie nog vrij goed onder controle", vertelt Katrien D'Haese, campusdirecteur van het Gentse Sint-Paulusinstituut. In de loop van het weekend was daar plots een 'explosie' van berichten, allemaal leerlingen en leerkrachten die symptomen vertoonden, positief hadden getest of in quarantaine gingen. Ongeveer een kwart van de leerlingen op haar campus zat maandag aan het thuisfront gekluisterd, van wie de helft (bevestigd) positief. "Na overleg hebben we dan besloten om tot volgende week vrijdag voor afstandsonderwijs te kiezen."

Hetzelfde verhaal in het lyceum Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen (RHIZO) in Kortrijk. De 616 leerlingen volgen zeker tot en met maandag online les. "Alle 28 klassen waren geïmpacteerd", zegt directeur Francesca Verhenne. Als het geen vier besmette leerlingen in een klas waren — de afgesproken drempel om een klas te sluiten — dan toch zeker al twee of drie. "Gezien het tempo van de besmettingen hebben we dan maar meteen gekozen voor helderheid."

De tweede week na de kerstvakantie lijkt het zo al prijs voor het Vlaamse onderwijs. Zeker vijf secundaire scholen en drie basisscholen kiezen al om volledig over te schakelen naar afstandsonderwijs, op heel wat andere plaatsen gaat het om de sluiting van een graad of verschillende klassen.

Hield de deltavariant nog lelijk huis in het basisonderwijs, dan raast omikron vandaag vooral door het secundair onderwijs. Zestig procent van de besmettingen bij kinderen situeert zich in die groep, zegt Stefan Grielens, algemeen directeur van het Vrij CLB Netwerk. "Nooit waren de cijfers in deze pandemie hoger. In het secundair ligt het aantal besmettingen nu vier keer hoger dan bij de piek van de deltagolf."

Radicale omslag

Zoals gevreesd komen scholen daardoor organisatorisch in de problemen. De uitval van personeel is nijpend, zeker in Brussel, waar het bestaande lerarentekort voor een dunne spoeling zorgt. In steden als Kortrijk of Gent worden de lokale CLB's bovendien overspoeld met meldingen van besmettingen bij de leerlingen, op één dag zelfs meer dan duizend gevallen binnen het Gentse gemeenschapsonderwijs.

De contacttracing bij de CLB's loopt door die hoge aantallen in de soep. Sommige scholen verzochten dat ze bij de eerste of tweede besmetting binnen een klas helemaal op zichzelf zijn aangewezen om contacten op te sporen, en elke minuut spenderen aan ouders of leerlingen verwittigen en uurroosters herschikken. "We hebben simpelweg geen tijd meer voor pedagogiek", klinkt het bij een groot onderwijsnetwerk. Er wordt niet gerekend op beterschap volgende week.

"Wat we nu doen, is water naar de zee dragen", stelt Grielens. "We kunnen maar beter de illusie laten varen dat we met het huidige beleid besmettingen voorkomen." Inge Van Trimpont, directeur van de ondersteuningscel van de CLB's van het Gemeenschapsonderwijs (GO!), treedt hem daarin bij. "Zeker omdat veel geregistreerde besmettingen nu op basis van een positieve zelftest gebeuren. Of die systematisch worden afgenomen door ouders, weten we niet eens."

Beiden pleiten voor een radicale omslag waarbij enkel een PCR-test wordt afgenomen als een kind of leerkracht symptomen vertoont, in plaats van de huidige wirwar aan regels voor hoogrisicocontacten. Eerder deden ze ook al die oproep tijdens de vierde golf, specifiek gericht op het basisonderwijs. Dat omikron minder ziekmakend blijkt, sterkt Grielens en Van Trimpont in hun visie dat het tijd is om de sprong te wagen. Ook minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) zegt, net als vorige keer, voorstander te zijn van het voorstel.

Volgens Grielens kunnen scholen en CLB's hun energie beter gebruiken om maatregelen te handhaven zoals de mondmaskerdracht of afstands- en ventilatiemaatregelen. "Die zaken maken een verschil, in tegenstelling tot scholen die tellen of ze al aan vier besmettingen per klas zitten."

Studiezaal

Binnen de scholen leven duidelijk nog erg veel twijfels over het voorstel. Schooldirecteur Francesca Verhenne geeft aan te worstelen met de vraag: "Is het tijd om los te laten? Of riskeren we dan dat de intensiteit waarmee het virus nu rondgaat in het onderwijs overslaat naar een kwetsbare groep? Ook in de lerarenkamer wordt daar druk over gediscussieerd."

Volgens Katrien D'Haese is de beslissing om naar afstandsonderwijs te gaan alvast door de meeste ouders en leerkrachten 'op een grote oef' onthaald. "Net de huidige situatie, waarbij dubbel gevaccineerde en asymptomatische leerlingen na een hoogrisicocontact toch naar de les mochten komen, zorgde voor veel wrovel. Dat voelt echt als spelen met vuur."

Voor Verhenne is een tijdelijke sluiting alvast de juiste keuze, ook al zijn de reacties vanuit ouders fel en sterk uiteenlopend. "In deze situatie kunnen leerkrachten met geen of zeer milde symptomen tenminste lesgeven van thuis uit. Het andere scenario is dat leerlingen urenlang in de studiezaal postvatten, en dat daar besmettingen tussen verschillende klassen plaatsvinden."

Ze voelt zich gesterkt door het feit dat de leerlingenvertegenwoordigers binnen de school de keuze voor afstandsonderwijs ondersteunen. "Ook zij kregen vanuit verschillende klassen het signaal dat jongeren zich even niet veilig voelen."

MICHIEL MARTIN

Nog maar pas open, maar schoolpoort alweer dicht door golf aan besmettingen

Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022

Pagina 1

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Brugge-Oostkust

Twee campussen van het VTI Brugge schakelen vanaf donderdag over op afstandsonderwijs. De school blijft dus voor zo'n 1.200 leerlingen gesloten. Opvallend, want de gloednieuwe campus was pas vorige week officieel geopend. "We kampen momenteel gewoon met te veel afwezigen."

Vorige week maandag werd de gloednieuwe campus langs de Vaartdijkstraat in Brugge van het Vrij Technisch Instituut nog maar pas officieel geopend. Dinsdagochtend kwam minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) er nog op bezoek. Maar vanaf donderdag blijft de schoolpoort opnieuw gesloten. En dat tot 31 januari. De directie nam die beslissing om even wat ademruimte te creëren.

"In totaal zitten momenteel ongeveer 20 procent van de leerlingen en 20 procent van de leerkrachten in quarantaine. Het is simpelweg beter om over te schakelen op afstandsonderwijs", zegt directeur Wim Vanhoutte. "Het is uiteraard doodjammer, want onze campus was pas geopend. Het is een start met hindernissen, zoveel is duidelijk. Maar die nieuwe campus loopt natuurlijk niet weg."

Vijf leerlingen in klas

En ook de VTI-campus in de Zandstraat gaat vanaf donderdag dicht. 1.200 leerlingen en 180 leerkrachten van beide scholen mogen zich zo opmaken voor een tweetal weken afstandsonderwijs. Pas op 31 januari mogen ze fysiek terug naar de klas komen.

"We hebben voor die periode gekozen om de zeven dagen quarantaine die nu bij besmettingen geldt in te calculeren", zegt de directeur. "We zorgen zo voor een beetje marge, zodat we nadien opnieuw met een propere lei en goeie moed kunnen starten."

De directeur merkt dat het momenteel heel moeilijk is om fatsoenlijk les te geven. "In sommige klassen zitten nog vijf leerlingen. En leerkrachten moeten we her en der vervangen, waardoor het erg moeilijk werken wordt", aldus Vanhoutte. "Daarnaast is het een moeilijke periode omdat we naast leerkrachten die positief testten ook lesgevers missen die voor hun kinderen moeten zorgen die in quarantaine belandden. Wij leven de maatregelen zo goed mogelijk na, maar momenteel komt het echt van overal. Het is heel moeilijk om er nog aan te ontsnappen."

Het Sint-Jozefsslyceum in Knokke-Heist, dat net als het VTI deel uitmaakt van scholengemeenschap SKOBO, sluit vanaf woensdag de deuren tot eind januari. Ook daar zit een pak klassen inmiddels in quarantaine.

Tim Lescauwaet en Junior Verbeeke

Nieuw VTI blijft deze maand dicht

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 25

* Het Laatste Nieuws : Oostkust

Het VTI in Brugge schakelt vanaf donderdag volledig over op afstandsonderwijs door de grote uitval onder leerkrachten en leerlingen. "Er was al meer studie dan effectief les, maar nu hebben we zelfs geen leerkrachten meer om die studie te begeleiden", zegt directeur Jos Loridan. Uitgerekend gisteren bracht minister Ben Weyts een bezoek aan de nieuwe school.

Voor het VTI betekent het meteen een valse start voor hun nieuwe, hypermoderne campus langs de Vaartdijkstraat: een parel van 42 miljoen euro. Ook Vlaanderen investeerde mee via het fonds 'Scholen van Morgen'. Niet toevallig kwam minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) het eindresultaat dinsdag bewonderen - achteraf bekeken een opmerkelijke timing. "Als je ziet wat hier op korte termijn is gerealiseerd, dan kan je daar enkel tevreden naar kijken", zegt Weyts, die onder de indruk raakte van de ruimtes en de grote lichtinval. Hij stak zelf ook even de handen uit de mouwen in de garages.

Logische keuze

Maar het is meteen tijdelijk een van de laatste wapenfeiten in het gebouw, want vanaf donderdag blijven alle leerlingen en leerkrachten verplicht thuis. Het VTI beslist over te schakelen op afstandsonderwijs door het groot aantal besmettingen. "Momenteel is zo'n 25 procent van alle leerkrachten afwezig", duidt directeur Jos Loridan de beslissing. "De fysieke lessen stopzetten is de meest logische keuze." Zeker als je weet dat ook zo'n één op de vijf leerlingen thuis zit. En dat aantal bleef de voorbije dagen stijgen. Ook de campus in de Zandstraat gaat vanaf donderdag dicht. Alles samen gaat het om 1.200 leerlingen en 180 leerkrachten die overschakelen op afstandsonderwijs. "De voorbije dagen was er al meer studie dan les. Maar als je geen leerkrachten hebt om de studie te begeleiden, houdt het natuurlijk op", zegt de directeur.

Zien aankomen

"Er zijn zelfs klassen waar ze nog met amper drie leerlingen waren. Ook voor hen is dat geen eenvoudige situatie. Het was eigenlijk niet meer werkbaar. Het is voor iedereen beter dat we deze beslissing nemen. Eigenlijk hadden we het al een tijdje zien aankomen."

De situatie wordt de komende tijd dagelijks geëvalueerd. Al staat nu al bijna zeker vast dat de fysieke lessen tot eind deze maand geschrapt worden. "Alles is afhankelijk van de uitval onder de leerkrachten. Eerst moet die onder controle zijn", aldus Loridan. "Binnenkort beginnen we gewoon met een nieuwe, frisse start. De gezondheid komt nu op de eerste plaats."

MATHIAS MARIËN

Scholengroep Sint-Rembert kreunt zwaar onder corona

Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022

Pagina 1

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Brugge-Oostkust

Scholengroep Sint-Rembert kreunt onder de vele coronabesmettingen. Het Vrij Land- en Tuinbouwinstituut sluit zelfs een week de deuren. "Vooral de tweede en derde graad van het secundair worden zwaar getroffen", zegt algemeen directeur Ann Stael.

Scholengroep Sint-Rembert kreunt onder de vele coronabesmettingen. Het Vrij Land- en Tuinbouwinstituut sluit zelfs een week de deuren. "Vooral de tweede en derde graad van het secundair worden zwaar getroffen", zegt algemeen directeur Ann Stael.

Tien à vijftien procent van de 9.000 leerlingen van Scholengroep Sint-Rembert zit momenteel in quarantaine. In de hogere jaren van het secundair is dat zelfs een op vijf leerlingen. Het hoge aantal besmettingen dwingt de directie tot drastische maatregelen. Zo gaat het Vrij Land- en Tuinbouwinstituut (VLTi) vanaf woensdag volledig dicht voor een week. Voor de ruim 250 leerlingen wordt afstandsonderwijs voorzien.

"Vooral de tweede en derde graad van onze middelbare scholen op de centrumcampus in Torhout worden momenteel zwaar getroffen", zegt algemeen directeur Ann Stael van Scholengroep Sint-Rembert. "In het SiVi zitten de volledige tweede en derde graad van het TSO en de tweede graad van het BSO in quarantaine. In het college gaat het om een tiental klassen. Opmerkelijk genoeg zijn de cijfers in de eerste graad veel lager. Daar is nog geen vijf procent van de leerlingen afwezig. Ook in onze basisscholen zitten de cijfers in de lift. Tien procent van de kinderen zit er thuis."

Volgens Ann Stael is de situatie amper houdbaar. "Heel veel personeelsleden zitten op hun tandvlees", zucht ze. "De regelgeving verandert ook zodanig snel. Gelukkig worden heel weinig leerlingen of leerkrachten ernstig ziek. Hopelijk blijft dat zo." (aft)

Arne Franck

Turnleraar vandaag als enige aan de slag op school, voor maar één klas

Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022

Pagina 3

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Meetjesland - Leiestreek

Een akelige leegloop bij basisschool Leiebloem in Machelen. Turnleraar Tony De Bel (60) is de enige die niet ziek is na een hevige besmettingsgolf. Door een positieve sneltest moesten dinsdagmiddag de laatste overgebleven leraren en leerlingen in quarantaine. Woensdag komt één enkele klas terug, en is Tony als enige aanwezig om les te geven. "We beginnen met anderhalf uur sport", aldus de turnleraar.

Turnleraar Tony De Bel zag dinsdagnamiddag de laatste van de 140 leerlingen en negen collega's de deur achter zich toetrekken. "Het is gek, ik geef iedere week les aan alle klassen van de school, in een zaaltje dat slechts zo groot is als een volleybalveld. Natuurlijk verluchten we de ruimte wanneer de CO 2-meter hoge waarden aangeeft, maar dan nog blijft het vreemd dat ik als enige niet besmet ben. Dinsdagvoormiddag waren enkel de klassen 5A en 6C nog aanwezig, of toch gedeeltelijk. Door besmettingen thuis en in de naschoolse opvang telde klas 5A slechts elf van de 20 leerlingen. Hun juf was al ziek en werd tijdelijk vervangen door een andere juf, die nu ook in quarantaine moet", aldus Tony De Bel.

"Klas 6C zat nog net onder de drempel van vier besmettingen per klas en kon dus aanwezig blijven, maar door een positieve sneltest moeten ook hier alle leerlingen en de leerkracht naar huis."

"Plots een explosie"

De turnleraar staat versteld van de situatie. "Ik ben nu echt de 'last man standing'. Het is eigenaardig. Voor de kerstvakantie was er geen vuiltje aan de lucht, maar nu is het hier plots aan het exploderen. Het is nog nooit zo erg geweest. Sommige van mijn collega's zijn zwaar ziek, maar gelukkig niemand zo ernstig dat die gehospitaliseerd moet worden. In een andere school waar ik lesgeef, is dat helaas wel het geval. Daar zit een leraar al zes maanden thuis, herstellende van corona."

Sport en dan studie

"Gelukkig is het morgen slechts een halve dag", zegt de turnleraar tot slot.

"We beginnen met een anderhalf uur sport. Daarna zal ik toezicht houden, terwijl de leerlingen een lespakket volgen dat hun leraar van thuis uit heeft klaargemaakt. Maar zodra er meer dan één klas terugkeert uit quarantaine, wordt het moeilijk. Als hun leraar langer ziek blijft, is er niemand meer over om hen op te vangen."

Ruben De Keyzer

Helft van leerlingen Sint-Amandsbasisschool Zuid zit thuis

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 25

* Het Laatste Nieuws : Westhoek, Leiestreek

Niet alleen in het secundair onderwijs in Kortrijk slaat omikron hard toe. Ook het basisonderwijs kreunt. 150 van in totaal 318 leerlingen van de Sint-Amandsbasisschool Zuid in de Krysantenlaan zitten thuis. "Onderschat het niet, er zijn leerlingen die koorts hebben", zegt directeur Jan Luts.

Vanaf vier besmettingen een klas een week virale rust gunnen, dat is het advies van het CLB. "We hebben weet van 27 positieve gevallen bij onze leerlingen. Dat betekent dat er vier klassen dicht zijn, waardoor 150 van de 318 leerlingen thuis online les volgen. Er zijn ook vier leerkrachten besmet, terwijl vier andere leerkrachten ook thuis zitten, als gevolg van de gesloten klassen", legt directeur Jan Luts van de Sint-Amandsbasisschool Zuid uit.

"Ik zie geen andere mogelijke aanpak. Er zijn toch leerlingen die meer dan 39 graden koorts hebben. Het overvalt hen plots, onderschat het niet. Ik ben er zeker van, mochten we iedereen testen, dat onze school meteen dicht zou moeten. Maar ik begrijp dat veel ouders hun kinderen niet testen als er geen sprake is van symptomen." (LPS)

“HOE LANG IS DIT VOL TE HOUDEN?” Duizend besmettingen op één dag in Gentse scholen

N Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022
Pagina 1

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Aan Gent gebonden

Sinds de heropening van de scholen worden de Gentse CLB's overspoeld met oproepen over besmette leerlingen en leerkrachten. Maandag kwamen er bijna duizend meldingen binnen. Veel scholen sturen klassen naar huis, eentje is zelfs helemaal gesloten. “Hoe lang is dit vol te houden?”

Bij besmettingen op school zijn het de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's) die de contacttracing op zich nemen en nagaan wie in quarantaine moet. Dat is een hele klus: maandag ontvingen de Gentse CLB's 961 meldingen van besmette leerlingen en leerkrachten. Gisterochtend waren het er op een bepaald moment zelfs honderd op een uur tijd: tijdens vorige golven was dat het gemiddelde voor een hele dag.

Om de vele meldingen te kunnen behandelen, bundelen de drie Gentse CLB's de krachten. Iedere melding komt binnen via een online platform en is het begin van een heel proces. Afhankelijk van het onderwijsniveau en de coronasituatie in de klas zijn andere maatregelen nodig.

De CLB's adviseren de scholen over wat er moet gebeuren: soms moet een hele klas in quarantaine, soms volstaat het om de ene leerling naar huis te sturen.

Alle hens aan dek

Momenteel werken 17 personeelsleden voltijds aan het behandelen van de meldingen. Voor hen is het alle hens aan dek: ze kloppen lange dagen en kunnen momenteel geen vrijaf nemen. Hun collega's zetten intussen de reguliere werking van de centra verder en springen bij als het nodig is.

“Meldingen worden normaal behandeld binnen de 24 uur maar door de drukte staat die termijn onder druk”, zegt onderwijsschepen Elke Decruynaere (Groen). “In afwachting van het CLB-advies treffen scholen tijdelijke maatregelen om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Na twee jaar corona hebben ze hier intussen voldoende ervaring mee, al is het vervelend dat de richtlijnen vanuit Brussel zo vaak wijzigen.”

Woelige periode

Heel wat klassen schakelden intussen over op afstandsonderwijs. Hoeveel precies, varieert van dag tot dag. Al minstens één Gentse middelbare school moet tijdelijk de deuren sluiten.

“Scholen blijven puzzelen op maat van de situatie”, zegt schepen Decruynaere. “Voor ouders blijft dit een woelige periode met veel geregeld en gedoe. Ik vraag me af hoe lang dit vol te houden is voor scholen, leerlingen en veel gezinnen. Ook in de kinderopvang merken we de impact: tien procent van de kinderbegeleiders zit thuis wegens corona.”

Max Dedulle

Corona slaat weer toe in scholen en buitenschoolse kinderopvang

Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022

Pagina 1

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Leuven-Hageland

De Ark 123 in Kessel-Lo moest maandag al de twee basisscholen, Ark 2 en Ark 3, sluiten na een groot aantal coronabesmettingen. Nu blijkt ook dat de volledige Topsportafdeling van het Redingenhof in Leuven een week afstandsonderwijs zal moeten volgen omwille van een uitbraak. In Scherpenheuvel-Zichem moest een buitenschoolse opvang sluiten.

In basisschool De Ark in Kessel-Lo zijn intussen al meer dan 100 van de 600 leerlingen besmet met het virus. "Het begon zaterdag met een eerste telefoon, en die stond niet meer stil", zegt directrice Martine Foulon. "Vreemd hoe dat plots kan, want tot hiertoe werd onze school eigenlijk redelijk gespaard van corona. Maar de situatie evolueerde zo snel, dat we niet anders konden dan beslissen om te sluiten."

Ark 2 en 3 zijn daarom tot maandag gesloten. Enkel Ark 1 met de kleinste kleuters is nog open. "Vrijdag komt het mobiel testteam. Ik roep op om zo veel mogelijk kinderen te testen, zodat we een duidelijk beeld krijgen van de verspreiding, en maandag weer veilig kunnen opstarten."

Leerlingen internaat naar huis

Ook in de topsportafdeling van het Redingenhof is het prijs. "Aanvankelijk werd beslist om enkel de tweede en derde graad van onze topsportafdeling te sluiten, maar ook de eerste graad zal uiteindelijk een weekje afstandsonderwijs moeten volgen", zegt topsportschoolcoördinator Anke Vanheyste. "De oorzaak is een grote uitbraak in ons internaat. Zo goed als alle topsporters verblijven hier op school, omdat de afstand te groot is om elke dag naar huis te pendelen. Helaas zien we dat ongeveer de helft van de leerlingen die op internaat verblijven nu positief testte op corona. Per verdieping zitten we aan meer dan vier besmettingen, wat te veel is. Na een overleg met het CLB konden we niet anders dan het verblijf op internaat en ook de lessen een weekje te annuleren. We stuurden alle leerlingen naar huis en zij volgen nu een week afstandsonderwijs. Zij moeten vijf dagen in quarantaine blijven."

"We hopen dat we volgende week maandag opnieuw kunnen openen, en we volgen de situatie ook dagelijks op. Vrijdag evalueren we de situatie opnieuw", besluit Vanheyste.

Ook in Averbode sloeg corona toe: buitenschoolse kinderopvang Baloe is tot het einde van de week gesloten. In het BKO-centrum hebben op een periode van zeven dagen vier kinderen positief op corona getest. "In dit geval spreekt men van een clusterbesmetting", legt burgemeester Manu Claes (CD&V) uit. Het Agentschap Opgroeien verstrengde afgelopen weekend de richtlijnen voor kinderopvangcentra bij een clusterbesmetting. Die richtlijnen zijn deze week ingegaan.

"Alle kinderen die in de laatste week aanwezig waren in de kinderopvang en de begeleiders moeten vijf dagen in quarantaine. Concreet betekent dit dat de drie begeleiders en de 41 schoolkinderen tot en met 22 januari in quarantaine gaan." (mdt/hsb/lw)

Corona teistert Heilig Graf: twee campussen gaan twee weken dicht

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 25

* Het Laatste Nieuws : Kempen

Het Heilig Graf in Turnhout sluit de komende twee weken de campussen in de Patersstraat en de Klinkstraat. De scholen schakelen volledig over op afstandsonderwijs door het hoge aantal coronabesmettingen.

Het Heilig Graf is één van de grootste scholen in de Kempen. Naast basisscholen in Turnhout en Vosselaar heeft de school ook enkele campussen voor secundair onderwijs. Dat is het geval in de Apostoliekenstraat, Patersstraat en Klinkstraat. De campussen in Patersstraat en Klinkstraat - waar leerlingen van de 2de en 3de graad school lopen - sluiten vanaf woensdag 19 januari de deuren. Aanleiding: een erg hoog aantal coronabesmettingen onder de leerlingen. "De twee campussen schakelen over op afstandsonderwijs", zegt woordvoester Sarah Lauwereysen.

Terug op 1 februari

De maatregel geldt tot en met vrijdag 28 januari. Maandag 31 januari is een geplande vrije dag voor de leerlingen. "We verwachten hen op dinsdag 1 februari terug op school, onder voorbehoud van de situatie op dat moment", aldus nog Lauwereysen. "Op campus Apostoliekenstraat (eerste graad) is de besmettingsgraad lager en blijven de leerlingen voorlopig wel naar school komen. We volgen de situatie uiteraard op de voet op." (JVN)

"We zetten alles op alles om opnieuw open te gaan"

Gazet van Antwerpen - 19 Jan. 2022

Pagina 14

* Gazet van Antwerpen : Stad en Rand

De 95 kinderen van kleuterschool De Bolster in Mortsel kwamen vanmorgen onverwacht voor een gesloten deur te staan. Vanwege onder meer quarantaine en coronabesmettingen, zijn momenteel alle leerkrachten out, op één juf na. "We proberen al sinds de kerstvakantie brandjes te blussen", zegt directeur Lies Vandael.

Basisschool De Bolster aan de Hof van Riethlaan in Mortsel kreeg eerder dit jaar al eens te maken met een corona-uitbraak. Ook toen moest de school sluiten. "We zijn een kleine school met een beperkt aantal leerkrachten", klinkt het. "Maar vanmorgen kregen we te horen dat er nog iemand van het korps in quarantaine moest en er iemand besmet was met corona. We hadden nog maar één leerkracht over, en daarmee kan je geen school openhouden."

Begrip

Hoewel het voor de kinderen en hun ouders een enorme tegenslag was gisterenochtend, zag de directeur dat ze na de eerste shock ook wel begrip toonden. "De ouders weten ook dat we alles op alles hebben gezet om de school open te houden."

Lies Vandael werkt in een directieteam samen met basisschool Ten Dorpe, waarvan al enkele zorg- en turnleerkrachten in De Bolster kwamen helpen, maar dat kon helaas niet blijven duren. Voor alle duidelijkheid, basisschool Ten Dorpe in de Theofiel Reynlaan is niet gesloten.

De grote meerderheid van de leerkrachten zit in quarantaine, drie of vier mensen zijn effectief besmet met COVID-19. Wanneer de school opnieuw zal opengaan, is nog niet duidelijk. "Ik zet er liever geen termijn op, maar verwacht dat dat niet voor het weekend zal zijn", zegt Vandael. "Zodra we weer een klas kunnen openen, gaan we dat ook zeker doen." (svo)

Gelijkheid? Ik schrijf jullie niet...

N Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022
Pagina 19

* Het Nieuwsblad : Waasland, Kempen, Roeselare-Tielt-Izegem, Dender, Brugge-Oostkust, Aan Gent gebonden, Antwerpen, Oostende-Westhoek, Vlaamse Ardennen - Gentse Rand, Limburg, Kortrijk-Waregem-Menen, Pajot-Brussel-Rand, Meetjesland - Leiestreek, Leuven-Hageland, Mechelen-Lier

Gelijkheid?

Ik schrijf jullie niet als bezorgde burger - dat stadium ben ik al voorbij -wel als boze, ontgoochelde burger. Als moeder van drie kinderen en als leerkracht heb ik de voorbije twee jaar zo goed als mogelijk de opeenvolgende maatregelen nageleefd. Ik had soms mijn twijfels, had vaak het gevoel dat er te weinig rekening gehouden werd met de jeugd, maar een omelet bak je niet zonder eieren te breken.

Toen de vaccins er waren liet ik mij vaccineren en ook mijn twee tieners kregen hun prik. Zoals zovelen onder ons zag ik het als de weg naar de vrijheid. Toen de oproepingsbrief voor mijn jongste van 10 kwam, heb ik getwijfeld.

Ik besepte intussen dat de vaccins geen wonderoplossing zijn, ik vroeg me af of ik mijn kind moest laten vaccineren opdat de maatschappij weer zou kunnen opengaan. Ik vond dat mijn kind zich al meer dan solidair had getoond met de volwassenen en dat het evengoed natuurlijke immuniteit kon opbouwen.

Uiteindelijk besliste ik om hem wel te laten vaccineren en wel met één goede reden: omdat ik hem de quarantaines wou besparen die hij iedere keer opgelegd zou krijgen als een van zijn huisgenoten positief zou testen.

Gisteren kreeg hij zijn eerste prik, vandaag kom ik te weten dat het een maat voor niets is. Want zelfs als hij dubbel gevaccineerd is, moet hij in quarantaine telkens een van zijn gezinsleden positief test. Omdat onze beleidsmakers beslist hebben dat ze geen onderscheid willen maken tussen de gevaccineerde en niet-gevaccineerde kinderen. We zijn alweer strenger voor de kinderen dan voor de volwassenen, het recht op onderwijs wordt zo wel heel relatief en duidelijk ondergeschikt aan het recht op ontspanning (sport, horeca, cultuur) voor de volwassenen.

Kinderen en jongeren hebben nog geen stemrecht en komen dus alweer op de laatste plaats. Proficiat beleidsmakers: met uw keuze voor gelijkheid voor alle kinderen heeft u ervoor gekozen om zo veel mogelijk kinderen in quarantaine te plaatsen en hen dus het recht op onderwijs te ontfemen.

Arm Vlaanderen. Lies Dewaele

Lies Dewaele

'We zullen hoe dan ook allemaal besmet raken'

Knack - 19 Jan. 2022
Pagina 28

* Knack : Knack

In een felbesproken Wintermanifest vragen meer dan 100 intellectuelen en wetenschappers van wel heel diverse pluimage om een ander coronabeleid. Knack sprak met Tijl De Bie, een van de opstellers. 'We zullen in de toekomst heel anders naar deze pandemie kijken dan vandaag.'

We mogen niet zeggen dat het Wintermanifest een kritiek is op het coronabeleid van de voorbije twee jaar, maar dat is het natuurlijk wel. Tijl De Bie - zelf drie keer gevaccineerd, over zijn kinderen wil hij het niet hebben - is een van de initiatiefnemers en opstellers van de tekst, die vijf aanbevelingen bevat die vooral de virologen en de epidemiologen een toontje lager moeten doen zingen. Hij kreeg de steun van een ensemble van intellectuelen. Prominente namen als psychiater Dirk De Wachter, Child Focus-ceo Heidi De Pauw, filosoof Tinneke Beeckman, politoloog Dave Sinardet en klinisch psycholoog Paul Verhaeghe staan tussen heel wat mindere goden. De Bie, die als professor artificiële intelligentie verbonden is aan de UGent en momenteel zelf in quarantaine zit met corona, spreekt hier in de eerste plaats op persoonlijke titel.

De ondertekenaars van het Wintermanifest hebben vooral kritiek op de adviesraden van de overheid, waarin de stem van virologen en epidemiologen als Marc Van Ranst en Erika Vlieghe al te zwaar zou doorwegen. Er moet

meer aandacht gaan naar het psychische welzijn van iedereen die door de coronamaatregelen wordt getroffen, zoals jongeren en mensen uit de lagere sociale klassen. Is het niet de rol van politici om rekening te houden met al die bezorgdheden? Zij blijven goeddeels buiten schot.

Tijl De Bie: Ons manifest wordt soms geframed als kritiek op de experts, maar dat is het voor alle duidelijkheid niet. Die mensen werken ongelooflijk hard, en doen hun job heel goed.

Volgens jullie lijden ze wel aan tunnelvisie.

De Bie: Dat is ook onvermijdelijk. Iedereen brengt bagage mee, een eigen perspectief. Cognitieve wetenschappers hebben al veel onderzoek gedaan naar de tunnelvisie die dan kan ontstaan. In Denemarken mogen experts daarom maar voor een beperkte duur in adviesraden zitten. In het begin van de pandemie viel het te begrijpen dat er een nauwe focus was op het virologische aspect, maar twee jaar later moet de maatschappelijke impact veel breder en op langere termijn worden bekeken. Het zijn de politici die ervoor moeten zorgen dat de adviesraden op een betere manier worden georganiseerd. Een open debat daarover moet mogelijk zijn.

Politici laten zelf al andere belangen doorwegen. De drie opeenvolgende Overlegcomités in november en december waren daar het beste bewijs van: er wordt allang niet meer trouw naar de virologen geluisterd.

De Bie: Dat is het jammere. Er wordt nu zelfs níét meer naar de virologen en epidemiologen geluisterd.

Dat is toch precies wat u wilt?

De Bie: Toch niet. Wij vinden wel dat de experts geen concrete maatregelen meer naar voren moeten schuiven en die verdedigen op televisie, zoals ze in het begin van de pandemie helaas wel moesten doen. Voor politici is het makkelijk om daar oppositie tegen te voeren. Wij vinden het nuttiger dat experts gewoon inschatten wat het effect van deze of gene maatregel zou zijn, onder meer op het verloop van de pandemie.

Daarvoor zitten er biostatistici in de GEMS. Zij tekenen die modellen uit.

De Bie: Dat klopt. Wetenschappers zijn getraind om zo objectief mogelijke feiten aan te dragen, en de experts deden dat zeer goed in bijzonder moeilijke omstandigheden. Wij willen daar geen kritiek op hebben. Maar elke wetenschapper heeft wel een beperkt blikveld. Om een selectief of gekleurd beeld te vermijden is het daarom, en zeker in dit stadium, essentieel dat ook andere maatschappelijke aspecten evenwaardig aan bod komen, zoals het psychologische, socio-economische en culturele. Maar het is inderdaad aan het parlement, in nauw overleg met het middenveld, om daarna de ethische afwegingen te maken.

Net om die reden volgen politici vaak de adviezen van de GEMS niet.

De Bie: Vindt u dat dat op een transparante manier gebeurt?

Het Overlegcomité verloopt niet echt transparant, nee.

De Bie: Dat is ons punt. Het Overlegcomité hoort geïnformeerd te worden door experts, en niet geadviseerd te worden om een bepaalde maatregel in te voeren. Alle informatie van alle experts moet ook toegankelijk zijn voor iedereen, zodat politici nadien wetenschappelijk moeten onderbouwen welke beslissingen ze uiteindelijk nemen.

In september, en zeker vanaf oktober, waren er amper nog coronamaatregelen. Zelfs mondklappers waren haast nergens meer verplicht, terwijl virologen voorspelden dat we daarmee een hevige vierde golf over onszelf afriepen. Vindt u ook dat er in die periode te weinig naar de virologen is geluisterd?

De Bie: Het is fout om naar één golf te kijken. Wij pleiten juist voor een perspectief op lange termijn.

Maar vindt u dat de maatregelen toen overhaast versoepeld zijn?

De Bie: In september was het overgrote deel van de bevolking gevaccineerd. Er waren ook veel inspanningen geleverd om ongevaccineerden te overtuigen. Bovendien dachten we toen nog dat vaccins goed beschermden tegen de infectie door én de transmissie van het virus. Mensen die ervoor kozen om niet gevaccineerd te worden, zijn na een natuurlijke infectie ook goed beschermd. Jongeren worden er zelden heel ziek van. Persoonlijk vond ik het moeilijk te begrijpen dat er in de late zomer nog altijd voor coronamaatregelen gepleit werd.

Het gevolg van de versoepelingen werd toen door virologen voorspeld: de vierde golf.

De Bie: Waar was die golf precies het gevolg van? Natuurlijke immuniteit door infectie is niet te verkiezen boven een vaccin, zeker niet voor zwakkeren. Maar als er meer jongeren die zich niet wilden vaccineren in de zomer besmet waren geraakt, was de vierde golf misschien minder hard geweest. Dat zien we ook in de lagere scholen. Kinderen hadden vanaf de zomer gespreid besmet kunnen raken. Nu zijn ze allemaal in korte tijd besmet.

In de zomer waren grote festivals verboden, maar verder waren er ook toen al heel weinig coronamaatregelen.

De Bie: Er waren wel nog heel wat beperkingen.

Kortom: u hoopt nog steeds op groepsimmunititeit?

De Bie: Daar hóóp ik helemaal niet op. Natuurlijke immuniteit is gewoon de enige oplossing voor mensen die niet gevaccineerd willen worden. Omikron leert ons nogmaals dat we hoe dan ook allemaal besmet zullen raken. Het is aan de experts en politici om ervoor te zorgen dat dat gebeurt met een zo klein mogelijke impact op de samenleving.

Julie vinden dat er te veel aandacht gaat naar het virologische en epidemiologische aspect van de pandemie, maar moet het echte accent niet liggen op het vermijden van een overrompeling in de ziekenhuizen? We willen niet dat ons zorgsysteem het begeeft, en dat er nog meer andere zorg en zelfs dringende operaties moeten worden uitgesteld. Is dat niet begrijpelijk?

De Bie: Dat is een heel belangrijk element om mee te nemen, ja.

Is het niet overduidelijk het belangrijkste element?

De Bie: Eén element het belangrijkste noemen zou het beleid in één richting duwen. Zo verliezen we het evenwicht. Maar het is absoluut waar dat het voor zorgverleners en patiënten een drama is als ziekenhuizen de druk niet aankunnen. We mogen dat niet negeren.

Volgens u is de nadruk op de ziekenhuizen toch té belangrijk geweest?

De Bie: De zorg stond onder zware druk, en in een aantal ziekenhuizen is die druk overschreden. Maar waarom is er al niet langer ingezet op de duurzame versterking van de zorg? Dit is niet iets wat na twee jaar pandemie niet voorzien had kunnen worden. We hebben dringend een langetermijnvisie nodig.

De reden waarom er vandaag zelfs minder verpleegkundigen zijn dan in de vorige golven is bekend: veel zorgwerkers zijn opgebrand. Het is niet eenvoudig om snel vervanging te vinden.

De Bie: Ziekenhuizen zijn zeer creatief geweest met het opleiden van verpleegkundigen voor intensieve zorg, maar het moet structureler. Makkelijk is dat natuurlijk niet, dat weet ik ook. Het begint met respect en waardering. De zorg kan ook wel robuuster worden door te rationaliseren. Er zijn landen met minder bedden op intensive care die het beter hebben gedaan in de pandemie dan België.

De Nederlanders gingen half december in lockdown, deels omdat zij minder ruimte hadden op intensieve zorg.

De Bie: Ik ben minder goed op de hoogte van de situatie in Nederland. Ik zie wel dat ze daar veel meer inzetten op thuiszorg, zowel voor minder zwaar zieken als voor mensen die hoe dan ook zullen overlijden. Die laatste overlijden dan liever thuis, omringd door familie, dan eenzaam op intensieve zorg. Dat is absoluut niet hetzelfde als mensen opgeven, zoals soms wordt gedacht. We moeten het leven in de laatste momenten juist omarmen, in plaats van er krampachtig aan vast te houden.

Bart De Wever zei onlangs in De afspraak dat we het zijn verleerd om met de dood om te gaan. Volgens hem is dit een anekdotische pandemie want de oversterfte van het ene jaar is de ondersterfte van het volgende. Bent u het daarmee eens?

De Bie: (aarzelt) Hoe zal ik daarop antwoorden? Vandaag wordt de aandacht heel sterk naar die tragische overlijdens getrokken, dus ik denk inderdaad dat we in de toekomst heel anders naar deze pandemie zullen kijken dan vandaag.

Waardoor zal ons oordeel dan gewijzigd worden?

De Bie: Onze hersenen en manier van denken zijn feilbaar. Cognitieve tekortkomingen doen ons risico's soms verkeerd aanvoelen. Dat gebeurt ook nu. Media, experts en politici spelen daar, wellicht onbewust en ongewild, een belangrijke rol in door zich zwaar op deelaspecten te concentreren, zoals de mortaliteitscijfers. Onder meer Daniel Kahneman (Israëliëse psycholoog, nvdr) heeft daar al veel over gepubliceerd en zelfs een Nobelprijs voor gekregen. Weet u wat de rechtstreekse impact van een coronabesmetting op uw levensverwachting was? Gemiddeld genomen heeft corona-oversterfte ons in 2020 – het moeilijkste jaar in de pandemie – ongeveer één week van onze levensverwachting gekost. Uw persoonlijke inschatting was waarschijnlijk aanzienlijk hoger.

Is het niet wat cynisch om het leed van de mensen die aan covid-19 overleden zijn uit te spreiden over de hele bevolking? Zo lijkt het alleen wat minder erg.

De Bie: Ik weet dat veel mensen dat cynisch vinden, maar daar ben ik het niet mee eens. Onze levensverwachting is het resultaat van vele doodsoorzaken die allemaal te vroeg komen. Met andere vermijdbare doodsoorzaken hebben we schijnbaar minder moeite. Want hetzelfde gaat op voor mensen die omkomen in het verkeer, of ten gevolge van psychisch lijden.

Het punt blijft met corona altijd: de ineenstorting van de zorg moest vermeden worden. Of had het aantal patiënten in de ziekenhuizen voor u nog wat hoger mogen liggen?

De Bie: Nee, natuurlijk niet. We moeten echt wel af van die focus op nul circulatie van het virus.

Het is nochtans de logische consequentie van alles wat u zegt. U pleit voor een soepeler coronabeleid, dat voor meer besmettingen en ziekenhuisopnames had gezorgd.

De Bie: Toch niet. Het gaat ons helemaal niet over 'soepeler' of 'strenger'. Het gaat ons om rationeel, wetenschappelijk onderbouwd langetermijnbeleid, waarbij alle mogelijke gevolgen eindelijk in ogenschouw worden genomen. Het Wintermanifest gaat trouwens ook over de toekomst, niet over het verleden.

Veel van de mensen die uw manifest hebben ondertekend, zijn de strenge maatregelen gewoon beu. Figuren uit de cultuursector, bijvoorbeeld.

De Bie: Ik denk niet dat er iemand tussen staat die alle maatregelen zomaar wil lossen. Velen pleiten wel voor een andere manier om naar de maatregelen te kijken. Waarom wordt er niet gedifferentieerd naargelang het risico dat mensen lopen? Vandaag krijgen kinderen en jongeren, die het minst last hebben van een infectie, de zwaarste maatregelen opgelegd. Het is perfect mogelijk om maatregelen te differentiëren en zo de zorg misschien zelfs beter te vrijwaren.

Er wordt om die reden wél al gedifferentieerd, tussen mensen die gevaccineerd zijn en mensen die dat niet zijn, met een CST-paspoort. Maar daar hebt u dan ook weer kritiek op.

De Bie: Dat paspoort werd tot voor kort verdedigd als een manier voor mensen om vooral anderen te beschermen. De bescherming van het vaccin tegen besmetting en verdere transmissie zijn echter veel kleiner dan men eerst hoopte, en premier Alexander De Croo heeft al moeten toegeven dat hij er foute cijfers over heeft verspreid. Daarom heeft coronacommissaris Pedro Facon nu voorgesteld om van het CST een vaccinatiebewijs te maken. Hij wil het expliciet gebruiken om mensen aan te zetten zich te laten vaccineren en zo het risico te beperken dat ze zélf een ziekenhuisbed innemen – vaccins beschermen namelijk wel zeer goed tegen zware ziekte. Dat is al eerlijker, maar ook in die vorm moeten de voor- en nadelen van zo'n vaccinatiepaspoort worden gekwantificeerd en af- gewogen: het polariserende effect, het effect op de zorgbelasting, de rol van leeftijd en natuurlijke immuniteit... Maar ook onze fundamentele grondrechten zijn cruciaal, dat is voer voor juristen. Zo'n afweging is nog nooit op een ernstige manier gebeurd.

Wat vindt u van het idee van een coronabarometer?

De Bie: Zo'n barometer zou perspectief kunnen bieden op lange termijn, en mensen hebben behoefte aan stabiliteit. Het is wel essentieel dat het instrument overeind blijft. Een barometer die zowel de alfa-, de delta- als de omikrongolf zou hebben doorstaan, had heel flexibel moeten zijn. Ik hoop dat men zo'n barometer dus wetenschappelijk stevig onderbouwt.

U verwijt experts in uw manifest ook belangenvermenging. Over wie hebt u het dan?

De Bie: Wij verwijten niemand belangenvermenging. Wij wijzen er alleen op dat transparantie over mogelijke tegenstrijdige belangen heel belangrijk is.

Voor welke leden van de GEMS geldt dat dan?

De Bie: Het is onvermijdelijk dat een topexpert in België bepaalde belangen heeft. Het gaat dan vaak niet over persoonlijke belangen, maar over waar hij of zij onderzoeksfinanciering vandaan haalt. Soms komt dat geld van de overheid, maar ongetwijfeld krijgen zulke topwetenschappers ook financiële steun van bedrijven die enig belang hebben bij deze pandemie.

Maar over wie hebt u het dan?

De Bie: Ik heb niemand in gedachten.

Het is kwalijk om algemene beschuldigingen te uiten zonder bewijs.

De Bie: Ik beschuldig niemand.

U deed het net nog.

De Bie: Nee. Het aangeven van zulke belangen is de normaalste zaak ter wereld. Aan de leden van de Hoge Gezondheidsraad wordt dat gevraagd, omdat die transparantie – zeggen zij zelf – zowel de kwaliteit als de geloofwaardigheid van de adviezen garandeert. Die informatie staat ook onder academische publicaties, zodat een lezer er desgewenst rekening mee kan houden. Ik heb er begrip voor dat men dat even kan vergeten met de hoge werkdruk, maar het is wel belangrijk.

Uw domein als professor is artificiële intelligentie. Is ook die expertise vereist in een adviesraad ter bestrijding van een pandemie?

De Bie: Dit is echt geen sollicitatie om zelf in een adviesraad te raken. Nogmaals: wij willen gewoon een open, constructief en toekomstgericht debat over een duurzaam pandemiebeleid.

Iedereen tien op tien voor samenleven

De Morgen - 19 Jan. 2022

Pagina 13

De Morgen

Herr Bachmann und seine Klasse is een monumentaal portret van een inspirerende leraar en zijn veelkleurige schoolklas. De sterkeren steunen de zwakkeren, en met elkaar muziek maken is minstens zo belangrijk als de stelling van Pythagoras.

Het is een vroege winterochtend. Buiten is het nog schemerig als de leerlingen van klas 6B het verlichte lokaal binnenstromen. "Wie is er nog een beetje moe?" vraagt de meester. Vingers gaan omhoog. "Goed, dan doen we allemaal nog even onze ogen dicht." Een seconde later liggen alle kinderen voorovergebogen op tafel. Je ziet dat ze dit vaker hebben gedaan: even neerdalen in de klas.

De meester is Herr Bachmann, een heel bijzondere hoofdpersoon in een heel bijzondere film. Dieter Bachmann, gehuld in AC/DC-shirt, onderbreekt af en toe zijn lessen om met zijn leerlingen te musiceren of te jongleren. Hij ziet dat de kinderen ervan opknappen. Naast zijn bureau staan gitaren, op zijn bureau liggen tennisballen. In de hoek bij de verwarming heeft hij van kisten en kussens een bank gemaakt.

Wie er behoefte aan heeft, kan zich even terugtrekken in de kussens, om rustig te lezen of een gesprekje te hebben met de meester. Wat Hasan later wil worden? Misschien kapper, of bokser. Hasan ligt ontspannen op de bank. Bachmann zit op een stoel en luistert aandachtig. Soms is hij een psycholoog, soms een socioloog.

Herr Bachmann und seine Klasse van de Duitse regisseur Maria Speth - op de Berlinale bekroond met de Juryprijs én de Publieksprijs - is een monumentaal, drieënhalf uur durend portret van een inspirerende onderwijzer en zijn veelkleurige klas. Het gaat om negentien leerlingen van 12 tot 14 jaar die een dozijn verschillende nationaliteiten vertegenwoordigen. Er zitten kinderen uit Turkije, Italië en Brazilië in Bachmanns klas. Anastasia's wortels liggen in Kazachstan, die van Ayman in Marokko. Evenals Hasan komt Stefani uit Bulgarije, ze is nog niet zo lang in Duitsland en heeft nog moeite met de taal.

Lief en streng

We zagen natuurlijk eerder inspirerende filmportretten van leraren. Een tijdje geleden sloten we de Nederlandse juf Kiet in de armen en haar Brabantse schoolklasje met vluchtelingenkinderen. Ook in De kinderen van Juf Kiet (2016) van regisseurs Peter en Petra Lataster zagen we in het klein hoe het in het groot zou moeten: met elkaar leven.

Juf Kiet richtte op basisschool Het Palet in Hapert een migrantenklasje op om vluchtelingenkinderen te laten aansluiten bij Nederlandse kinderen. Ze deed dat liefdevol, geduldig en als het moest ook streng. Precies zoals Herr Bachmann die zijn leerlingen ontspannen tegemoet treedt, met een onafscheidelijke beanie op zijn hoofd, maar die ook een natuurlijke autoriteit uitstraalt: ja, er zijn ook regels. Beide documentaires zijn ook ontwapenende studies van de kindertijd. Je wordt als het ware teruggeslingerd naar je eigen schooltijd, toen je nog van alles moest uitdokteren. Ook met de recente docuserie Klassen van Ester Gould en Sarah Sylbing (vorig jaar op NPO 1), over de strijd om gelijke kansen in het onderwijs, waande je je weer even terug in de schoolbanken. Daar zag je ook hoe betrokken juf Jolanda was, bijvoorbeeld bij de tienjarige Anyssa, een meisje dat bij haar opa en oma woonde en naar de voedsel- en kledingbank ging.

Hetzelfde zie je terug bij Herr Bachmann: hij ontfermt zich over de kinderen die nieuw zijn en nog moeite hebben met de taal. Kwetsbare kinderen die een zetje nodig hebben of gewoon een complimentje. Leerlingen met hoge cijfers krijgen van hem de opdracht om klasgenootjes met lagere cijfers een beetje te helpen. Waarom? Gewoon, we zijn een klas, en we rooien het samen. Als je ziet dat iemand ergens moeite mee heeft, dan help je. Als je ziet dat iemand verdrietig is, dan troost je.

Migrantenstad

Via de gemengde klassen van juf Kiet, juf Jolanda en Herr Bachmann wordt ook het grotere verhaal verteld van deze tijd. In het klasje van juf Kiet maakten we kennis met Jorj, de clown van de klas die 's nachts niet kon slapen omdat zijn hoofd vol herinneringen zat aan de bombardementen in Syrië.

De meeste vaders van de kinderen in Bachmanns klas hebben hun thuisland verlaten om in fabrieken in Stadtallendorf te werken. De kleine industriestad in het hart van Duitsland waar ook de Georg-Büchner-Schule

staat waar Herr Bachmann lesgeeft, heeft een lange geschiedenis met buitenlandse arbeidskrachten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden uit heel Europa dwangarbeiders naar het plaatsje gehaald om in de dynamietfabrieken te werken, leren de kinderen. En na de dwangarbeiders in de jaren 40 volgden de gastarbeiders in de jaren 60. Met andere woorden: Stadallendorf leunt zwaar op het werk van migranten. Bachmann zelf heet eigenlijk Kowalski, vertelt hij, maar tijdens de oorlog mochten Poolse burgers in Duitsland niet meer hun eigen naam dragen: Kowalski werd Bachmann.

Het is een ontroerend moment in de film, als Bachmann iets over zichzelf vertelt, omdat zijn aandacht steeds op de kinderen is gericht. Hij is geïnteresseerd in de mens achter de leerling, heeft een scherp oog voor de sociale structuur en dynamiek in de klas. Hij houdt Ferhan bij de les, een stil meisje dat zich als een molletje heeft opgerold in haar hoofddoek en dikke winterjas.

Ook gaat hij in gesprek met Stefani, de Bulgaarse spring in 't veld die een vies gezicht trekt als het in de klas over homoseksualiteit gaat. Bachmann nodigt haar uit om onder woorden te brengen wat ze zo afstotend vindt aan twee meisjes of twee jongens die elkaar lief vinden. Aan het eind van het gesprek zegt Stefani het niet meer zo zeker te weten. Bachmann noemt die twijfel vooruitgang.

Je kijkt naar een leraar die in de klas even makkelijk Bob Dylans 'Knockin' on Heaven's Door' zingt als een Oost-Europees volksliedje. Cijfers voor wiskunde, Duits en Engels, ach, het zijn slechts momentopnames, leert hij. Belangrijker is dat jullie eerlijk zijn, en dicht bij jezelf blijven.

Wat hij de kinderen meegeeft die aan het eind van het schooljaar zullen uitvliegen naar de middelbare school, is zelfvertrouwen en zelfbewustzijn. Bachmann leert conflicten uitpraten en woorden vinden voor gevoelens en gedachten. Hij laat zien dat je dat laatste ook kunt doen met zelfverzonnen verhaaltjes en liedjes. In de hele film komt trouwens geen smartphone voor, en dat is knap, in het gezelschap van negentien jongeren. Slechts één keer betrapt Bachmann een leerling met een smartphone, tijdens een schoolkamp. Cengiz moet 'het ding' meteen inleveren. Gitaar spelen, zingen en verhalen vertellen bij het kampvuur, daar draait het om.

En als er op kamp ruzie ontstaat tussen twee leerlingen, dan wordt dat aan tafel uitgepraat. Herr Bachmann is daarbij de aangever, de leerlingen moeten het zelf invullen en oplossen. Heel mooi om te zien hoe hij met geduld en humor leert hoe je het leven met elkaar leeft. En natuurlijk denk je bij de onderdompeling in de microkosmos van de schoolklas ook even terug aan Être et avoir (2002), de Franse documentaire van Nicolas Philibert over het dorpsschooltje in de Auvergne. Veel hedendaagse schoolfilms ontleen hun structuur aan die klassieker. Zo zit ook bij juf Kiet, juf Jolanda en Herr Bachmann de camera als een vlieg op de muur, en maken we, terwijl de seizoenen verstrijken, een heel schooljaar mee, met ups en downs.

In Être et avoir leerden de kinderen van monsieur Georges Perez de werkwoorden 'zijn' en 'hebben' vervoegen, terwijl voor de kijker ook de meer filosofische betekenis van die woorden doorklonk. Zo staat ook het samenspel in de klas van Herr Bachmann voor iets groters, het gaat erom dat de sterkeren de zwakkeren op sleeptouw nemen. Aan het werk is een gedroomde pedagoog die een open atmosfeer creëert. Herr Bachmann maakt van het klaslokaal een huiskamer waar de leerlingen zich veilig voelen en waar ze mogen vragen wat ze willen.

Herr Bachmann und seine Klasse loopt vanaf vandaag in de bioscoop.

BELINDA VAN DE GRAAF

Laat de pilaren van de UGent niet afbrokkelen

De Standaard - 19 Jan. 2022

Pagina 34

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

De besparingen die de UGent wil doorvoeren, baren doctoraatsstudenten zorgen. Het inschrijvingsgeld voor doctorandi verdubbelt en hun administratieve en technische collega's moeten vrezen voor hun job.

Schamper, het studentenblad van de UGent, maakte vorige week bekend dat de raad van bestuur van de universiteit een 'vertrouwelijke' budgetnota heeft goedgekeurd. Dat gebeurde ondanks sterke weerstand van het merendeel van de personeels- en studentenvertegenwoordigers. De voorgestelde besparingen brengen de kwaliteit en vooral de democratische aard van ons hoger onderwijs in het gedrang.

Een universiteit draait niet alleen dankzij de professoren en docenten, maar ook door de inzet van administratief, technisch, assisterend personeel en doctoraatsstudenten - vaak achter de schermen. Hoeveel examens zouden kunnen doorgaan als doctoraatsstudenten en assisterend personeel massaal zouden weigeren toezicht te houden of te verbeteren? Of als er niet meer gepeutst, geregeld en gepland zou worden? Onze

collega's van de kinderdagverblijven staakten donderdag al.

Aan de universiteit heerst zogezegd een 'cultuur van overleg en participatie', maar voor deze budgetnota werd een uitzondering gemaakt. De nota kwam tot stand via vertrouwelijke gesprekken met decanen, directeurs en beheerders. De meeste personeelsleden vernamen de maatregelen pas nadat de nota was goedgekeurd. Wij betreuren de ondemocratische gang van zaken.

De voorgestelde hervormingen zijn niet min. De professoren bleven grotendeels buiten schot, het zijn de groepen met de minste privileges die de zwaarste lasten moeten dragen. Het inschrijvingsgeld voor ons, doctoraatsstudenten, zal verdubbelen. Studenten van binnen de Europese Economische Ruimte (EER) zullen bijna 2.000 euro betalen, studenten van daarbuiten bijna 4.000. Doctorandi moeten dus meer betalen om te 'mogen' werken voor de universiteit.

Onze administratieve en technische collega's moeten vrezen voor hun baan, nu veel diensten geoutsourcet of afgebouwd worden. Daarnaast verliezen ze verlofdagen en wordt er aan hun hospitalisatieverzekering geraakt. De studenten kijken aan tegen een verhoging van het inschrijvingsgeld voor manama's. Internationale studenten van buiten de EER moeten voor alle opleidingen meer studiegeld betalen.

Op naar Amerikaans systeem?

We mogen trots zijn op de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs. Maar politieke keuzes dwingen al jaren tot besparingen. Bij elke 'kleine' besparing verliezen wij meer van wat ons onderwijs zo kwalitatief maakt. De Vlaamse regering kondigde in september een nieuwe besparingsronde van 11 miljoen euro aan. Die beslissing zet de toon voor de toekomst van ons (hoger) onderwijs.

Deze nieuwe nota is een klap in het gezicht van al het universitaire personeel dat zich de voorbije twee jaar onvermoeibaar heeft ingezet om het onderwijs draaiend te houden. Doctorandi dragen niet alleen bij aan dat kwaliteitsvol onderwijs, ze voeren ook innovatief onderzoek, die andere kerntaak van de universiteit. Doctoraatsstudenten en administratieve krachten zijn de pilaren waarop professoren en hele universiteiten rusten. Besparingen in het onderwijs zijn niet nieuw, maar we mogen niet vergeten wat hier op het spel staat.

Het gaat heus niet alleen over de jobzekerheid, de burn-outs of de inschrijvingsgelden. De algemene tendens in de verschillende niveaus van het Vlaamse onderwijs is dezelfde: veelvuldige besparingsrondes ondermijnen systematisch de kwaliteit en democratische traditie van het Vlaamse onderwijs.

Als wij steeds meer moeten doen met minder mensen en middelen, zal de kwaliteit pijlsnel achteruitgaan. Ons onderwijs is nog steeds een motor voor sociale mobiliteit. Burgers uit alle lagen van de bevolking komen elkaar tegen op de schoolbanken, in de aula, als onderzoekers aan de universiteit. Met lede ogen zien wij aan hoe deze basisprincipes beetje bij beetje worden uitgehold door alweer een nieuwe besparingsronde. Willen wij naar een Amerikaans systeem? Met kapitaalkrachtigen die kiezen voor dure privéscholen of (buitenlandse) universiteiten en een steeds grotere kloof tussen de burgers?

Alle UGent'ers samen

De besparingen treffen ook het internationale karakter van onze instelling. Het kan niet de bedoeling zijn dat studenten uit rijke landen hier 'profiteren' van ons 'lage' inschrijvingsgeld. Maar de perspectieven en inzichten waarmee onderzoekers en studenten uit het Globale Zuiden onze universiteit verrijken, zijn onmisbaar. De studenten en startende onderzoekers van vandaag zijn de leiders, denkers en professoren van morgen. Zij mogen niet worden geselecteerd op basis van inkomen.

Bij de opening van het academiejaar vroeg rector Rik Van de Walle zich af 'wie of wat is dat, de Universiteit Gent'? Het antwoord was eenvoudig: 'Dat zijn alle UGent'ers samen, alle personeelsleden en alle studenten.' Dat blijken holle woorden te zijn.

De rector riep ons ook op om de toekomst van de universiteit te blijven maken. Daarom protesteren wij met klem tegen de manier waarop onze universiteit bespaart, maar vooral ook tegen de weg die het hoger onderwijs hiermee inslaat. We vragen dat onze universiteit zich herpakt en deliberatie en transparantie opnieuw vooropstelt. We reiken de hand naar collega's binnen en buiten onze universiteit en naar de studenten, om samen de democratische aard van het hoger onderwijs te beschermen. In de aula, en indien nodig op straat.

Marte Beldé doctoraatsstudent conflict - ontwikkeling - Thomas Donald Jacobs doctoraatsstudent en assistent geschiedenis - Sam Kniknie doctoraatsstudent conflict - Allan Souza Queiroz doctoraatsstudent en assistent sociologie Charlotte Vekemans doctoraatsstudent en assistent bachelor social sciences (allen UGent).

Ook gratis wetenschap voor iedereen heeft een prijskaartje

dS De Standaard - 19 Jan. 2022
Pagina 14

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

Wetenschappelijk onderzoek wordt met belastinggeld betaald. Toch is slechts de helft ervan vrij toegankelijk in Vlaanderen. 'Een absurde situatie.'

Het gros van het wetenschappelijke onderzoek in Vlaanderen (en in grote delen van de wereld) wordt door de overheid, met belastinggeld dus, betaald. Dan lijkt het logisch dat de resultaten van dat onderzoek voor iedereen vrij toegankelijk - gratis te lezen - zijn. 'Maar dat is absoluut niet zo', betreurt Brecht Warnez.

Warnez is Vlaams volksvertegenwoordiger voor CD&V en docent aan de UGent. Vroeger was hij zelf onderzoeker. 'We moesten betalen om tijdschriften met werk van collega's te kunnen lezen. Zelfs om mijn eigen gepubliceerde onderzoek te kunnen lezen, moest ik mijn faculteit haast smeken een abonnement te nemen op het tijdschrift waarin ik had gepubliceerd.'

Hij vindt dat we naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid ('open access' in vaktaal) moeten streven. En dat Vlaanderen daarin een voortrekkersrol moet spelen. Het gaat om aardig wat belastinggeld: in Vlaanderen wordt ongeveer 2 miljard euro overheidsgeld in wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling gestopt. Een kwart daarvan komt van het FWO (het Vlaamse Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek). Uit cijfers die Warnez opvroeg, blijkt dat vandaag 56 procent van het werk dat door het FWO gefinancierd wordt, vrij toegankelijk is.

Vrij is dan nog een brede omschrijving. Er zitten ook artikelen bij die in betalende tijdschriften verschenen en die pas na een embargo van bijvoorbeeld een jaar vrijkomen. Of het gaat om papers waarvoor de onderzoekers of de instelling waaraan ze verbonden zijn moeten betalen om ze open te stellen.

'Voor dat laatste lopen de bedragen op tot duizenden euro's per paper', zegt Sylvia Wenmackers, professor wetenschapsfilosofie aan de KU Leuven. 'Daar wordt dus opnieuw overheidsgeld aan besteed. In eender welke andere sector zouden de auteurs betaald worden door de uitgever, maar zo werkt het in de academische wereld niet. Dat is een absurde situatie.'

Terwijl alle wetenschappers willen dat hun resultaten zo ruim mogelijk gelezen kunnen worden, zonder financiële drempels, voegt ze eraan toe. 'De evolutie naar meer open access is ingezet en volgens mij onomkeerbaar'.

Nature is machtig

Dat we er nog niet verder mee staan, ligt aan enkele remmende factoren. De wetenschap is vandaag gebaseerd op publiceren en dat gebeurt bij voorkeur in toonaangevende (betalende) tijdschriften, genre Nature of Science. Die volgen de commerciële wetmatigheden van de uitgevers.

Vanwege hun prestige blijven ze incontournable. Publiceren in zo'n topblad staat goed op je cv en een academicus wordt er ook op afgerekend als zijn promotie of volgende financieringsaanvraag beoordeeld wordt.

'Dat is een diepgewortelde cultuur', zegt Liesbeth Aerts, wetenschapscommunicator bij het Vlaams Instituut voor Biotechnologie. 'Als individuele wetenschapper heb je er geen baat bij om de gevestigde tijdschriften te boycotten. Je academische carrière staat dan op het spel.'

Open access is niet voor alle wetenschappen zaligmakend. Veel humane wetenschappers publiceren hun werk in boeken. Het is niet evident die gratis te maken.

Voor papers is al veel mogelijk, zeker online. Er bestaan websites waarop onderzoekers hun artikelen publiceren en voor iedereen toegankelijk maken, zoals ArXiv. Dat is vóór de toetsing door collega's (de zogenaamde peerreview), die wel gebeurt als ze in een 'fatsoenlijk' blad verschijnen.

Daardoor worden ook kanttekeningen geplaatst bij dat steeds groeiende aantal artikelen dat zonder peerreview gepost wordt. Zo was er veel te doen om een studie die claimde dat ivermectine een goed middel was tegen covid. Dat bleek later niet te kloppen. 'We botsen dus op een probleem van kwaliteit', zegt Aerts.

Hoge prijs

De Vlaamse overheid heeft in 2020 de Flemish Open Science Board opgericht, een orgaan dat de weg naar meer openbare wetenschap moet bereiden. Daarin zitten alle universiteiten, kennisinstellingen en het FWO. 'De doelstelling is om tegen 2023 aan 80 procent open access te komen van het onderzoek dat via het FWO gefinancierd wordt', vertelt Olivier Boehme, coördinator van de cel strategie en beleid van het FWO.

Die 80 procent is niet hoog gegrepen. In de Europese Unie, die ook stevig inzet op open access, wordt dat percentage al in vele studiedomeinen gehaald.

Nederland heeft daarin ooit het voortouw genomen, maar stuitte op terughoudendheid bij de wetenschappers zelf. 'Je kunt zo iets moeilijk van bovenaf opleggen', vindt Boehme. 'Goede voorbeelden tonen en het geleidelijk invoeren zal wel werken. Er zal eerst een mentale ommezwaai bij wetenschappers en uitgevers moeten gebeuren voor we zover zijn.'

De Vlaamse minister van Wetenschap en Innovatie, Hilde Crevits (CD&V), is gewonnen voor het delen van kennis en onderzoeksresultaten. 'Dat zal de innovatie in Vlaanderen bevorderen', meent ze. Zij verwacht heil van de verdere uitwerking van de databank Fris, waarop onderzoeksresultaten en ook de ruwe gegevens waarop dat onderzoek zich baseert, vrij toegankelijk zullen zijn.

'Als wetenschapscommunicator ben ik uiteraard helemaal voor vrij toegankelijke studies', zegt Aerts. 'Maar we moeten ons wel bewust zijn van de eventuele gevolgen. Publiceren in open access zal ook belastinggeld opslorpen dat niet naar andere dingen kan gaan, nieuw onderzoek bijvoorbeeld. Die extra financiële drempel is niet voor alle wetenschappers even makkelijk. En stel dat we een hoge prijs betalen aan de uitgevers voor open access, hebben we daarmee dan de belastingbetaler geïnformeerd? Want laten we eerlijk zijn, die vakliteratuur is vaak hypergespecialiseerd.'

Sylvia Wenmackers ziet een mogelijke uitweg in het verleden. 'De eerste tijdschriften zijn uit genootschappen, groeperingen van wetenschappers, gegroeid', vertelt ze. 'De uitgevers hebben die in zekere zin opgeslorpt. Waarom keren we daar niet naar terug? Het staat wetenschappers en instellingen vrij om collectief de commerciële tijdschriften de rug toe te keren en hun eigen tijdschriften te maken die vrij voor iedereen leesbaar zijn.'

Tom Ysebaert

'De tabakslobby is niet te vertrouwen, ook niet als het om vaperen gaat'

Knack - 19 Jan. 2022
Pagina 46
* Knack : Knack

E-sigaretten zijn een mistig fenomeen. Zijn ze een middel om te stoppen met roken, of een alibi van de grote tabaksproducenten om 'vervangrokers' te kweken? Experts zijn verdeeld, ook binnen de Belgische Hoge Gezondheidsraad.

Vrijdagmiddag. De DampShop in de Mechelse Bruul draait op volle toeren. Aardbei, bosvruchten, menthol, koffie, kers, hazelnoot: de bestellingen hadden evengoed in een ijssalon of snoepwinkel kunnen weerklinken. 'Doe maar meteen vijf tuttifrutti', zegt een klant. 'Daar komen we het weekend mee door.' Het gaat om een jonge twintiger, volgens uitbater Kristof de gemiddelde leeftijd van zijn clientèle. 'Een kleine helft zijn 18- tot 25-jarigen', zegt hij. 'De rest zijn vooral dertigers en veertigers. Boven de zestig wordt er nauwelijks gevapt.'

Kristof steekt er zijn hand voor in het vuur: het toegangsverbod voor min-18-jarigen wordt hier scrupuleus gehandhaafd. Op het etalageraam hangt, in veel grotere letters dan de verbodsmelding, een wervende boodschap: '2 miljoen Belgen helpen stoppen met roken.' De slogan vat de dubbelzinnigheid van het vaperen helemaal samen. Natuurlijk is DampShop, een keten met veertig winkels in België, een winstgedreven onderneming. Tegelijk handelt ze onder de vlag van de volksgezondheid: hier worden geen e-sigaretten met toebehoren verkocht, maar een rookstopmethode. Op de website wordt die claim met getuigenissen van ex-rokers onderbouwd. Maaik is anderhalf jaar geleden dankzij de elektronische sigaret van de tabak verlost, Jelle voelt zich sinds zijn overstap veel beter, terwijl leukemiepatiënt Ronny op advies van zijn dokter is gaan vaperen, met betere bloedwaarden tot gevolg. Nog op de site zingen experts en tabacologen de lof van de e-sigaret als efficiënt rookstopmiddel. 'Bijna al onze klanten zijn rokers of gewezen rokers', bevestigt Kristof. 'Niet-rokers raad ik af om ermee te beginnen, zeker met nicotinehoudende liquids (de vloeistof die wordt verdampt, nvdr). Dat is een kwestie van geloofwaardigheid als je beweert een alternatief voor sigaretten te bieden.'

Rookstopmiddel

Foto's van uitgeteerde longen, door staar verduisterde oogbollen of grafisch voorgestelde erectieproblemen vallen hier niet te bespeuren. Wel alomtegenwoordig is de waarschuwing voor sterk verslavende nicotine – dat is wettelijk verplicht onder de Belgische tabakswetgeving die sinds maart 2016 op de e-sigaretten van toepassing is. Verkoop aan minderjarigen, online handel, promotie via sponsoring en alle vormen van reclame – ook in verkooppunten zoals vapeshops of krantenwinkels – zijn verboden, net zoals dampen in publiek toegankelijke ruimtes. De restricties kwamen er op advies van de Hoge Gezondheidsraad (HGR), al maakte die

in 2015 wel een belangrijk onderscheid met tabak. De e-sigaret kan als een efficiënt rookstopmiddel worden ingezet, zo valt in de conclusies van het 90 pagina's tellende document te lezen. Aangezien bij dampen geen verbrandingsproducten vrijkomen, staat de gebruiker volgens de HGR 'aanmerkelijk minder' bloot aan toxische stoffen dan bij roken. Het risico op nicotineafhankelijkheid wordt een secundair probleem genoemd, ondergeschikt aan het terugdringen van veel schadelijker tabaksgebruik. Sterker nog, impliciet erkent de HGR nicotine als essentieel voor het doelmatig gebruik van de e-sigaret als tabaksalternatief. Van e-sigaretten zonder nicotine is namelijk niet bewezen dat ze rokers van hun ongezonde gewoonte afhelpen. 'Toch is er vraag naar', zegt Kristof. 'Een derde van onze verkoop is nicotinevrij. Veel klanten proberen af te bouwen: ze beginnen met 20 milligram nicotine, en zakken trapsgewijs af naar pods of navullingen met geen of bijna geen nicotine. Zo heb ik het zelf gedaan, ik damp al een poosje nicotinevrij.' Vraag is wat je er dan nog aan hebt, behalve een snoepsmaak in je mond. Het is nicotine die als pseudo-neurotransmitter de verhoogde vrijgave van dopamine uitlokt, hetzelfde mechanisme dat tot rookverslaving leidt. 'Het placebo-effect', verklaart Kristof. 'Dampen is een soort ritueel. Als ADHD'er moet ik sowieso wat om handen hebben.'

Worden de restricties nog aangescherpt? Over die kwestie wordt al ruim twee jaar vergaderd door de commissie e-sigaretten van de HGR. Het advies had er al moeten liggen, maar de expertencommissie is verdeeld in twee kampen. Sommige experts omarmen de e-sigaret als de beste bondgenoot in het antitabaksbeleid. Het verst gaat professor psychologie Frank Baeyens (KU Leuven), die zijn visie via interviews en opiniestukken breed verkondigt. Zo reageerde hij in maart 2021 in de krant Het Laatste Nieuws op de berichtgeving over een Sciensano-studie die waarschuwt voor de gezondheidsrisico's van sommige vapesmaakjes. Met de overgrote meerderheid van de intussen al honderden additieven is niets mis, zei Baeyens relativerend. In één moeite door somde hij nog eens alle pro's van de e-sigaret op. Dampen is 95 procent minder schadelijk dan roken, een cijfer waarvoor hij naar Public Health England en de Britse artsenvereniging The Royal College of Physicians verwijst. Tegelijkertijd is vaperen veel efficiënter dan klassieke rookstopmethodes, zo moet uit een metastudie van Cochrane Collaboration blijken. Eigen onderzoek in Leuven wijst volgens Baeyens in dezelfde richting: tabacologen slagen er dankzij de e-sigaret in om 40 procent van hun cliënten van de tabak af te helpen. Conclusie van de Leuvense professor: we moeten de e-sigaret niet ontraden maar juist krachtig promoten bij alle rokers. Baeyens beweert al meer dan 8000 studies over vaperen te hebben gelezen en is zelf een trotse damper.

Verslaving

Ook in het andere kamp zwaaien experts met studies en rapporten van gezaghebbende internationale gezondheidsinstanties en onderzoeksinstellingen. Kort samengevat komen de argumenten voor terughoudendheid hierop neer. Dat dampen veel minder ongezond is dan roken wordt door niemand betwist, maar het betekent niet dat dampen onschadelijk is. Vooral de langetermijneffecten blijven een groot vraagteken, ook al omdat de eindeloze lijst van additieven het nagenoeg onmogelijk maakt om de toxicologische gevolgen in kaart te brengen.

Sceptici hebben bovendien grote twijfels bij de effectiviteit als rookstopmiddel. Heel wat gebruikers vervallen in hun rookgewoonten, of combineren dampen met roken – dual use, zoals dat in het jargon heet. Een ander bezwaar gaat over de doelgroep van de vapesector. De online marketing is nadrukkelijk op jongeren gericht, ook op jongeren die niet noodzakelijk ervaring hebben met tabak. Daarin schuilt volgens tegenstanders een groot gevaar. 'Studies wijzen uit dat vapers een aanzienlijk hogere kans hebben om te beginnen roken dan niet-vapers', zegt professor Filip Lardon, diensthoofd van het Centrum voor Oncologisch Onderzoek en vicerector van de Universiteit Antwerpen. Lardon neemt naar eigen zeggen binnen de HGR een gematigd sceptische positie in. 'Dampen is niet onschuldig', zegt de kankerspecialist en medisch fysioloog. 'Het blijven chemische stoffen die niet in de longen thuishoren. "So what," roepen de voorstanders tijdens discussies, "door het verkeer en de industrie ademen we toch al constant chemische stoffen in." Klopt, antwoord ik dan, maar dat is reden te meer om er geen schep bovenop te doen. Zeker als je bedenkt dat er bij dampen diep geïnhaald wordt.'

Heel wat discussies draaien rond de toelaatbaarheid van aromatische additieven. In Nederland zijn smaakjes sinds 2020 verboden. De landelijke Vereniging van Longartsen pleit er zelfs voor een totaalverbod op e-sigaretten. Een dom idee, betoogde professor Frank Baeyens in een opiniestuk in de krant Het Parool, dat op de website van DampShop staat. Smaakjes verbieden vermindert de aantrekkelijkheid als rookstopmiddel en dreigt vapers te laten vervallen in veel schadelijker tabaksgebruik. Vapebel, de federatie van Belgische vapeverkoopers en distributeurs, zit weinig verrassend op dezelfde golflengte. 'Smaakjes zijn noodzakelijk om rokers te doen stoppen', zegt voorzitter Félix Rijkers. 'De meesten beginnen met een tabakssmaakje, om de breuk met de echte sigaret te verzachten. Na een poosje verkennen ze andere smaken en drijven ze verder af van hun tabaksverslaving.' Filip Lardon is niet onder de indruk. 'Kom mij niet vertellen dat smaakjes zoals pannenkoek, bubblegum of suikerspin dienen om volwassenen van een rookverslaving af te helpen. Het is duidelijk dat daarmee resoluut op jongeren wordt gemikt.' Maar hoeft dat een probleem te zijn? Jongeren experimenteren nu eenmaal met roesmiddelen. Dan kunnen ze toch beter dampen dan roken? 'Een bekend argument, dat ik verwerp', reageert Lardon, die op middelbare scholen lezingen geeft over de gevaren van roken én dampen. 'Er zijn betere methodes om pubers van de sigaret af te houden, bijvoorbeeld door tabaksproducten veel moeilijker bereikbaar en duurder te maken.' Ironisch genoeg zullen vapeverkoopers die laatste suggestie niet verwerpen. Hoe duurder tabak, hoe aantrekkelijker hun alternatief, zeker voor jongeren. Een gemiddelde roker bespaart met dampen 1500 euro per jaar, zo rekent DampShop voor op zijn website.

Dampverbod

De Stichting tegen Kanker heeft het in haar pas gepubliceerde rookenquête 2021 gepeild: 10 procent van de respondenten gaf aan te dampen, van wie een op de drie dagelijks. Bij een eerdere enquête in 2018 lag het percentage op 8 procent. Het vaak geciteerde cijfer van 300.000 vapers in België is moeilijk hard te maken, maar feit is dat de e-sigaret sinds haar lancering tien jaar geleden aan een gestage opmars bezig is bij de leeftijdsgroep van de 18- tot 34-jarigen. Toch blijft het goed om de vergelijking te maken: het aantal rokers schommelt in België al jaren rond de 23 procent, een hoog cijfer in West-Europa.

Vapen aanmoedigen om dat percentage te drukken? Het is niet de remedie die CD&V-Kamerlid Els Van Hoof voorstaat. Net voor Kerstmis diende ze een wetsvoorstel in om de aantrekkelijkheid van e-sigaretten bij jongeren te verminderen – een effect dat ze hoopt te verkrijgen door smaakjes streng te reguleren. Ze verwees naar cijfers van Sciensano die aantonen dat een op de vier jongeren tussen de 15 en 24 jaar al heeft gevapet. Belangrijk detail: een derde van die omvangrijke groep had geen rookervaring. De e-sigaret schiet haar doel als rookstopmiddel voorbij, concludeert Van Hoof, die zich extra zorgen maakt over minderjarigen. Hoe zwaar zij wegen in de Sciensano-cijfers valt indirect af te leiden uit de leerlingenenquête van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en Andere Drugs (VAD). In het schooljaar 2018-2019 verklaarde 22 procent van de ondervraagde scholieren al te hebben gevapet, zij het in grote meerderheid occasioneel.

Dat het dampverbod voor minderjarigen, net zoals het rookverbod, vlot te omzeilen valt, zal niemand verbazen. Knack stak zijn licht op bij enkele jeugdbewegingen. 'De grote meerderheid van onze 16- tot 18-jarigen dampt tijdens de activiteiten', vertelt een leidster, van wie de identiteit bij de redactie bekend is. 'Sommigen zijn eraan verslaafd, anderen doen het voor de kick of om erbij te horen. Er wordt opgescheept met nicotinegehalten, want blijkbaar kun je online hogere concentraties dan 20 milligram vinden. Vooral jongens vaperen, maar ook bij meisjes is het populair.'

Levi (17) is er in het derde middelbaar mee begonnen. 'Eerst sporadisch,' zegt hij, 'maar intussen damp ik dagelijks. Ik doe het voor de smaak van de vape, maar ook voor de nicotinekick: ik ga altijd voor de 20 milligram. Slecht voor de gezondheid, maar ik vertrouw erop dat ik kan stoppen als ik dat wil.'

Jeroen Van der Auwera, directeur van GO! Busleyden Atheneum Campus Pitzemburg in Mechelen, kijkt er niet van op. 'Ik kan stilaan zelf een dampwinkel openen', zegt hij. 'De lade van mijn bureau puilt uit van de in beslag genomen vapers. Leerlingen maken er een sport van: stiekem dampen op de speelplaats of in de toiletten.'

'Natuurlijk houden we toezicht, maar dampen is anders dan roken. Je kunt het wel ruiken, maar de oorsprong valt moeilijk te achterhalen. Het kruipt niet in de kleren, en van de wolk valt na een paar seconden niets meer te zien. Niet alleen laatstejaars doen het, dampen is minstens even populair in de tweede en zelfs de eerste graad.' Van der Auwera maakt zich sterk dat het er in andere scholen net zo toegaat, en niet alleen in Mechelen. 'Traditioneel wordt in het tso en bso meer gerookt', zegt hij. 'Dat zal bij vaperen niet anders zijn.'

Big tobacco

De school heeft dampen bijgeschreven in het tuchtreglement. Wie betrapt wordt, verliest zijn vaper, maar er volgt ook een confrontatie met de vaak onwetende ouders. Ook dat is vaperen: tieners doen het op hun kamer zonder dat de ouders onraad ruiken. Dat weet ook Sil Imberechts, jongerencoach bij VIDA, de Mechelse dienst VroegInterventie Drugs en Alcohol in het secundair onderwijs. 'We werken outreachend met de leerlingen, op basis van vertrouwen', zegt ze. 'Zo weet ik uit goede bron dat hoody's ideaal zijn om op de speelplaats ongemerkt te vaperen.' De meeste interventies draaien rond alcohol, drugs, tabak of problematisch gamegedrag, maar de voorbije jaren krijgt VIDA steeds meer vragen over vaperen. Imberechts klinkt genuanceerd positief. 'Ik heb verschillende jongeren zien afkicken van de sigaret door te vaperen. Als gewezen roker weet ik hoe moeilijk dat is. Vaperen kan echt het verschil maken, als het tenminste past in een rookstopprogramma waarbij ook de nicotineconcentratie wordt afgebouwd. Het probleem is dat ook niet-rokers gaan dampen, en dat de tabaksindustrie vaperen als wingewest heeft ontdekt.'

Daarmee raakt ze een heikel punt aan. Big tobacco, de bijnaam voor zes grote multinationals die de wereldwijde tabaksmarkt domineren, heeft de voorbije jaren zwaar geïnvesteerd in alternatieve nicotineproducten zoals e-sigaretten maar ook in de steeds populairdere, dampvrije nicotine pouches – kleine zakjes met een dosis nicotine. De Amerikaanse marktleider JUUL zit in de portefeuille van Altria, de holding boven Philip Morris International (PMI). Ook de andere multinationals hebben populaire vapemerken en andere 'reduced risk'-producten in hun gamma. PMI zet de toon. 's Werelds grootste tabaksbedrijf verkondigt dat het de mensheid naar een rookvrije toekomst wil leiden. Greenwashing, noemen internationale antitabaksorganisaties deze metamorfose, die met enorme budgetten voor marketing en lobbying wordt ondersteund. Volgens onderzoekers van de University of Bath willen tabaksbedrijven beschouwd worden als 'deel van de oplossing, niet als deel van het probleem'. Je hoeft geen cynicus te zijn om andere motieven te vermoeden. Tabaksbedrijven zien in de zogenaamde next-generation products een manier om de teruglopende tabaksverkoop in de geïndustrialiseerde wereld te compenseren. Zonder schadelijke teer, maar met nicotine als instrument voor levenslange klantenbinding. Mikken op jongeren is daarbij vanzelfsprekend, want er is overvloedig bewijs dat nicotineverslavingen voor het 25e levensjaar ontstaan. Het belet hen overigens niet om hun gewone sigaretten agressief te blijven slijten in Afrika en Azië, noch om wereldwijd te lobbyen tegen overheidsmaatregelen om roken aan banden te leggen. Toch blijft het kras dat PMI in september Vectura kon overnemen, een beursgenoteerd Brits farmabedrijf gespecialiseerd in puffers tegen astma en de rokersziekte COPD (obstructief longlijden). Een mijlpaal in de transitie naar een beyond nicotine- toekomst, luidde het in de PMI-communicatie. 'Het toppunt van hyprocrisie', vindt Filip Lardon. 'Zo passeren ze twee keer via de kassa. Eerst verkopen ze de

ziekte, dan de remedie.'

Lobbyisten

Vapebel-voorzitter Félix Rijkers ziet het met lede ogen aan. 'De Belgische vapesector bestaat voor driekwart uit kleine bedrijven', zegt hij. 'De meeste werden opgericht door ex-rokers zoals ikzelf, die zich dankzij de e-sigaret van hun kankerverwekkende verslaving hebben bevrijd. De machtsgreep van big tobacco haalt ons hele imago onderuit. We worden steeds meer als een verlengstuk van de tabaksindustrie gezien. Niet alleen door het publiek, helaas ook door politici die er een argument in zien om ons extra beperkingen op te leggen.'

De kans is groot dat die er snel komen. De Europese Commissie wil de tabaksrichtlijnen uit 2014 herzien, een hoeksteen in het Beating Cancer Plan dat voorzitter Ursula von der Leyen in 2020 heeft aangekondigd. Hogere accijnzen, nog strengere regels voor reclame, verpakking en distributie: het zijn enkele van de verwachte maatregelen die passen in de doelstelling van een rookvrije generatie 2040. En jawel, rookalternatieven zoals e-sigaretten blijven onder de Europese tabaksregeling vallen. Dat bleek begin december toen de Bijzondere Kankercommissie van het Europees Parlement een resolutie goedkeurde, die na plenaire behandeling aan de Europese Commissie zal worden overgemaakt. De tekst, bedoeld om mee te wegen in de nieuwe tabaksrichtlijnen, roept op tot waakzaamheid voor de gezondheidsrisico's van e-sigaretten en tot het opstellen van een lijst met toegelaten substanties naar het voorbeeld van de Haut Conseil de la Santé Publique. Geen toeval: de Franse tegenhanger van onze Hoge Gezondheidsraad loopt in Europa voorop in het reguleren van vape-additieven. Er staat veel op het spel, want Europese richtlijnen moeten door lidstaten in wetten worden omgezet. De voorbije jaren werd dan ook druk gelobbyd in Brussel en Straatsburg, waarbij opviel hoeveel geld en moeite de tabaksindustrie spendeerde aan het vrijwaren van haar next-generation products .

Bij Cindy Franssen, lid van de Bijzondere Kankercommissie namens de christendemocratische EVP, vonden ze weinig gehoor. Franssen staat al sinds haar passage in de Belgische Senaat bekend als uitgesproken antitabak. 'Niet dat ze mij helemaal negeren', zegt ze. 'Ik krijg geregeld e-mails van ex-rokers die getuigen hoe de e-sigaret hun leven heeft veranderd. Na een poosje herken je het sjabloon van die kettingmails.' Ze is niet de enige die zulke berichten ontvangt. Vermoed wordt dat minstens een deel van die getuigenissen te herleiden valt tot een door lobbyisten opgezet systeem met fictieve profielen.

Op doktersvoorschrift

Maar lobbyisten opereren ook met open vizier in dit dossier, gewapend met argumenten die niet zomaar van tafel kunnen worden geveegd. Dat een smaakjesverbod dampers naar de niet te reguleren online of illegale verkoop zal duwen. Of hen zal aansporen om zelf liquids te brouwen. In de Verenigde Staten hebben illegale vape-pens al tientallen doden geëist. Toch blijft Franssen bij haar standpunt. 'Je hebt geen sinaasappelsmaak nodig om volwassenen te laten ophouden met roken. Jongeren verslaafd maken als zogenaamde replacement smokers , dat kunnen we niet tolereren. Het hele rookstopverhaal is dubbelzinnig. Als e-sigaretten een gezondheidsproduct zijn, dan moeten ze als medisch hulpmiddel worden gereguleerd. Maar daar is de vapelobby als de dood voor.'

In Australië is het al zover: e-sigaretten kunnen er alleen op doktersvoorschrift worden verkregen. Maar het is niet ver zoeken naar tegenvoorbeelden. Geen enkel land heeft strengere tabakswetten dan Nieuw-Zeeland, dat onlangs een draconisch uitdovingsprogramma aankondigde. De regels voor vaperen zijn daarentegen erg coulant, een bewuste keuze om de switch te versnellen. Ook het Verenigd Koninkrijk reguleert de e-sigaretten bewust als instrument voor het terugdringen van tabak. Suzanne Gabriëls, expert tabakspreventie bij de Stichting Tegen Kanker, waarschuwt voor valse vergelijkingen. 'Nieuw-Zeeland telt 12 procent rokers, het Verenigd Koninkrijk minder dan 15 procent. Dat is een ander uitgangspunt dan België met zijn 23 procent rokers. Ik kan me voorstellen dat ze in zulke landen vaperen als een instrument zien om de restgroep van hardnekkige rokers aan te pakken.'

Ook Gabriëls zit in de commissie e-sigaretten van de HGR, die haar advies wellicht niet voor maart rondkrijgt. Persoonlijk vindt ze een verstrenging noodzakelijk. 'Er zijn al zo'n 1500 ingrediënten voor de Belgische markt geregistreerd', zegt ze. 'Hoe moeten we daarvan de langetermijngevolgen monitoren? Ik pleit niet voor een totaalverbod, maar laten we het aanbod herleiden tot een beperkt aantal additieven waarvan de veiligheid zo veel mogelijk bewezen is, zodat artsen en tabacologen ze zonder veel risico's kunnen voorschrijven.' Waarmee ze impliciet erkent dat e-sigaretten als rookstopmiddel kunnen werken. Helaas, zegt ze, weten we onvoldoende bij wie het wel werkt, en bij wie het net een definitieve rookstop bemoeilijkt. 'En dat is meteen ook het zwakke punt: de meeste gebruikers combineren gedurende vele jaren dampen met roken. Zo blijven ze vasthangen aan hun nicotineverslaving in plaats van ermee te breken, eventueel onder professionele begeleiding.'

Door Erik Raspoet

Directeur Gert Naessens verlaat Sint-Laurens secundair

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 25

* Het Laatste Nieuws : Gent-Eeklo-Deinze

Sint-Laurens secundair onderwijs moet op zoek naar een nieuwe algemeen directeur. Gert Naessens verlaat de school om directeur te worden van de lerarenopleiding aan de Odisee Hogeschool.

"Het was een kans die onze algemeen directeur niet kon laten liggen", zegt communicatieverantwoordelijke Ruben Beke. "Ondertussen werd al een nieuwe vacature uitgeschreven. Tot we iemand nieuw gevonden hebben is de algemene leiding in handen van adjunct-directeur Eric Van Gucht en pedagogisch directeur Lieve Hemelaer. Een duobaan zeg maar. We wensen Gert Naessens alvast heel erg veel succes toe met de nieuwe uitdaging."

Gert Naessens kwam in 2018 naar Sint-Laurens secundair onderwijs.

Onder zijn leiding groeide het leerlingenaantal gestaag. Zo rondde de school in 2020 de kaap van de 1.100 leerlingen. Ook de plannen voor een nieuwbouw op de site van het oude humaniora en het creëren van een nieuwe schooltoegang langs de Leegstraat kregen onder zijn leiding mee vorm. (KVZ)

Oude kerstboom wordt hoogste punt van nieuw schoolgebouw

Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022

Pagina 4

* Het Nieuwsblad : Regionaal: Oostende-Westhoek

"Hoger, hoger!" Onder luid gejuich van de leerlingen van basisschool Sint-Jozef in Ieper hees een torenkraan de oude schoolkerstboom van de speelplaats tot op het dak van het nieuwe schoolgebouw.

"Onze kerstboom is nu onze meiboom. De dakbedekking van de hoogste verdieping van onze nieuwbouw is afgewerkt. En dit moet worden gevierd met de meiboom op het dak om te duimen voor een mooie toekomst voor onze school", zegt directeur Lieven Calis, die zijn leerlingen voor de start van het ritueel toesprak op de speelplaats.

Werken halfweg

"Het is nog maar acht maanden geleden, toen een grote dinokraan onze drie kleuterklassen en turnzaal sloopte. Dat gaf ons een vreemd gevoel. Vier maanden geleden, bij het begin van het schooljaar, vierden we feest en zegende priester Ettien de grond, zodat we een werf mochten hebben zonder ongelukken. De klassen versierden elk een grote witte kalksteen met onze namen op. Deze stenen zijn intussen ingemetseld in de muur bij de speeltoren."

De werken zijn nu halfweg. "De nieuwbouw moet de versnipperde schoolgebouwen vervangen. Er is plaats voor zeven kleuterklassen met buitenterras, twaalf lagere klassen, een sportzaal en polyvalente ruimte met refter. Het hellende terrein bij de nieuwbouw wordt een amfitheater en een nieuwe luifel met beplanting zal de speelplaats overdekken en de verbinding vormen met het bestaande gebouw bij de Meenseweg. De werken moeten klaar zijn tegen de herfstvakantie van 2022."

Het gebouw kost bijna zes miljoen euro en Vlaanderen betaalt zeventig procent via huursubsidies. Sint-Jozef telt 150 kleuters, 259 leerlingen in de lagere klassen en 55 medewerkers. (ptb)

De pandemie van het onaanraakbare kind

dS De Standaard - 19 Jan. 2022
Pagina 34

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

Onze onbeholpenheid met de lichamen van kinderen en jongeren is er alleen maar groter op geworden. Philippe Noens betreurt die evolutie.

'Hoe groot is de rol van kinderen in de verspreiding van het coronavirus?' 'Heeft het zin om contact met gezonde kinderen te vermijden om sars-CoV-2-virustransmissie te voorkomen?' 'Er is steeds gezegd dat kinderen geen grote verspreiders zijn, maar klopt dat wel?'

Dat onze kinderen het zorgsysteem niet belasten (omdat ze niet zwaar ziek worden) en ze weinig volwassenen besmetten, lijkt stilaan bijzaak. Wat leeft, is het idee dat kinderen 'virusfabriekjes' zijn die we maar beter mijden. Die gedachte is problematisch, want ook voor de pandemie was fysiek contact met kinderen een thema dat mensen deed verkrampen. Een huilend kind spreken we nog wel aan - 'Waar zijn je mama en papa?' - maar alleen de dapperen onder ons durven een hand te geven, laat staan een troostende knuffel.

'Praat niet met vreemden'

Het veelgeciteerde gezegde it takes a village to raise a child bekt goed, maar legt in de praktijk de duimen voor de waarschuwing don't talk to strangers. We zijn vergeten dat elke 'vreemde' volwassene in principe een eerstelijnsopvoeder kan en mag zijn. Kinderen en jongeren aanspreken, een oogje in het zeil houden wanneer we ze in onze buurt zien spelen of rondhangen, of de eerste hulp bij ongemakken toedienen: het ligt steeds moeilijker.

'Als we ons gaan gedragen alsof alle volwassenen potentiële misbruikers zijn, betekent het dat we de wereld bekijken door de ogen van de pedofiel', stelt de Britse cultuursocioloog Frank Furedi scherp. De meeste mensen hebben het goed voor met onze kinderen, maar de uitzondering is de norm geworden. Met opvoedingsschroom, tastarmoede en een gebrek aan normaal (fysiek) contact met onbekenden als gevolg.

Die groeiende onbeholpenheid met het minderjarige lichaam is het zichtbaarst in het onderwijs. De zindelijkheidsdiscussie onderstreept het idee dat het lichaam van onze kinderen goed onderwijs in de weg zit (DS 8 januari). Veel leerkrachten zijn te verlegen om te handelen als een leerling boert of een 'tienergeurtje' verspreidt. Hoe komt het dat leerlingen wel lessen lichamelijke opvoeding krijgen, maar dat ze zich op veel scholen daarna niet kunnen verfrissen? Mens sana in corpore sano, zeker, maar het is blijkbaar geen probleem om stinkend naar zweet les te volgen. Hoe komt het dat leerkrachten wel leren hoe ze moeten omgaan met gedrags- en leerproblemen, maar niet hoe ze moeten reageren op een leerling die winden laat of een spontane erectie heeft?

Mede dankzij de pandemie wordt het lichamelijke verder ontkoppeld van het educatieve, terwijl het verplichte thuisonderwijs net heeft bewezen dat onderwijs een door en door fysieke activiteit is. Even aangekeken, 'gezien', worden, een bemoedigende hand op de schouder, een relativerende knipoog of een vinger die iets aanwijst op het blad dat voor je ligt: de Smartschools en Gimme's van deze wereld kunnen de fysieke présence van een leerkracht niet vervangen.

De klas als visbokaal

Het inherent fysieke karakter van opvoeding en onderwijs wordt niet alleen ondergewaardeerd, het wordt ook steeds meer geproblematiseerd. Moderne klaslokalen zijn visbokalen, zodat iedereen binnen kan kijken. Aan leerkrachten in opleiding wordt gesuggereerd dat ze zich beter niet alleen met een leerling in een lokaal bevinden. Uit angst voor beschuldigingen en incidenten wordt ervoor gekozen het fysieke contact met kinderen te beperken of zelfs te verbieden.

Maar die regulering ontkent het gegeven dat een opvoeder en een kind elkaar ontmoeten van mens tot mens. Een kind dat aangeraakt wordt, ervaart dat het erbij hoort. Niet aangeraakt worden kan hun het gevoel geven dat ze letterlijk nobody zijn.

Uiteraard is het soms niet duidelijk wat gewenst en ongewenst fysiek contact is. De beleving van het kind zelf is van cruciaal belang. In het woord contact schuilt het begrip 'tact'. Net zoals geloven is tact een (aan)voelen, een beleven. Een opvoeder, en eigenlijk elke volwassene die ervaring heeft op dat vlak, kan een kind letterlijk en figuurlijk raken.

Nu dreigt er zich in alle stilte een tweede pandemie te ontvouwen: een in meer dan één opzicht afstandelijke relatie met de jonge generatie.

“We zijn helemaal van de kaart”

Gazet van Antwerpen - 19 Jan. 2022

Pagina 4

* Gazet van Antwerpen : Stad en Rand, Mechelen - Waas, Kempen

Het nieuws van het overlijden van Dean (4) sloeg in zijn oude schooltje De Verrekijker in Verrebroek in als een bom. “Iedereen is van de kaart”, zegt directeur Hilde Van Puymbroeck.

Sinds het einde van de kerstvakantie ging Dean naar school in Meerdonk, waar zijn oma woont. Maar zijn vorige school, De Verrekijker in Verrebroek, is diep geschokt door het overlijden van de jongen. “Dean zat bij ons in de tweede kleuterklas”, zegt Hilde Van Puymbroeck. “Hij liep al school bij ons van sinds hij tweeënhalf jaar was. Het crisisteam van het CLB hielp ons dinsdag om zijn plotse dood een plaats te geven op onze school. Ook woensdag zal het team nog aanwezig zijn om zowel de kinderen als de leerkrachten die met vragen zitten bij te staan.”

Aan het toegangshek van de school werd een herdenkingshoekje gemaakt met allerlei spulletjes van Dean. “We hebben ook een rouwregister geopend voor ouders die een persoonlijke boodschap achter willen laten. Er zal ook nog een 'koesterdoos' gemaakt worden, waarin allerlei spulletjes van Dean bewaard worden. Die zullen we samen met het rouwregister, tekeningen en gedichtjes van de kinderen afgeven aan de mama van Dean.”

De school hield dinsdag ook een stiltemoment met alle kinderen, leerkrachten en directie. In de loop van volgende week volgt er ook nog een herdenkingsmoment.

Ook aan de nieuwe school van Dean, VBS De Wegwijzer in Meerdonk, werd aan de schoolpoort een herdenkingshoekje opgericht “zodat ouders en passanten hun medeleven kunnen betuigen en de kinderen van de school zien dat we aan Dean denken”, zei Stany Schevenheis, directeur van scholengemeenschap Kabawano, aan de regionale zender Tv Oost.

Dorp in rouw

Ook de inwoners van Verrebroek, waar Dean en zijn mama Elke woonden, zijn zwaar aangeslagen door het overlijden. Om de tragedie een plaats te geven heeft burgemeester Marc Van de Vijver (CD&V) een rouwregister geopend in ontmoetingscentrum De Verre. Daar kan iedereen vrijblijvend een boodschap achterlaten die later aan de familie van het slachtoffer wordt overgedragen. “Het is met grote verslagenheid dat wij kennis hebben genomen van het nieuws dat het lichaam van Dean werd teruggevonden”, zegt burgemeester Van de Vijver. “In naam van het gemeentebestuur, maar ook in naam van onze gemeenschap, wil ik ons medeleven uitspreken tegenover de mama van Dean en de familie, vrienden en kennissen die zich geconfronteerd zien met een groot verlies. Daarom zullen we in deelgemeente Verrebroek de vlaggen halfstok te hangen.” Heel de dag verzamelden familie en vrienden van Dean en Elke aan hun huis om er bloemen en tekeningen neer te leggen. Iets verderop in OC De Verre komen verschillende mensen het rouwregister tekenen. Zo ook ereschepen Peter Deckers. “Het is onbegrijpelijk hoe mensen tot zo'n getormenteerde daad komen”, zegt hij. “Ons dorp leeft zeer sterk mee met de moeder die nu diep in de put wordt geduwd. Tegenwoordig leven veel mensen in angst, stress en dwaalgedachten, wat een grote voedingsbodem is voor dergelijke misdrijven. Het instellen van een rouwregister is een passend initiatief voor de mensen om hun medeleven te betuigen.”

Het rouwregister ligt ter beschikking vanaf dinsdagnamiddag tot 20u tot met zondag 23 januari, doorlopend van 9 tot 20u. Mensen kunnen ook hun steun betuigen door te mailen naar info@beveren.be. (bfs, dvk)

"Kind dat in handen van monster valt... De nachtmerrie van elke ouder"

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 25

* Het Laatste Nieuws : Waasland, Dendermonde

In Verrebroek hangen de vlaggen halfstok. Het hele dorp is aangeslagen na de gruwelijke dood van Dean Verberckmoes (4). Heel wat mensen die de kleuter hebben gekend, zakten gisteren af naar het ontmoetingscentrum De Verre om een rouwregister te tekenen. "Iedereen kent elkaar hier. Ik vind dit zo verschrikkelijk erg voor Elke", vertelt Kristine De Bock in tranen.

De vrouw was dinsdag een van de eersten om het rouwregister te tekenen. "Ik ken het gezin persoonlijk", getuigt ze. "Mijn dochter zat vroeger bij Joanna, de oudere zus van Dean, in de klas. Daarom zag ik regelmatig mama Elke aan de schoolpoort. Het is geen groot dorp. Iedereen kent elkaar hier. Dean was een enorm lief kind, altijd vrolijk, altijd met een lach op het gezicht." Kristine krijgt tranen in de ogen als ze de herinneringen oproept. "Ik vind dit zo verschrikkelijk erg voor Elke. Het is ook confronterend dat de gruwel in de wereld plots zo dichtbij kan komen."

Vlaggen halfstok

Burgemeester Marc Van de Vijver (CD&V) liet gisteren ook de vlaggen halfstok hangen. "Iedereen leeft mee met de moeder en de familie, die de voorbije dagen tussen hoop en wanhoop geslingerd werden. Met een rouwregister willen we iedereen de kans geven om het verdriet te uiten en hun steun te betuigen. De betrokkenheid bij dit drama is groot. Het is onbegrijpelijk dat zo'n dingen gebeuren met onschuldige kinderen."

Op sociale media klonk de oproep om een kaarsje te branden voor Dean. "Het kleine Verrebroekenaartje dat we nu moeten missen", klinkt het. Laura O'Hayan plaatste meteen een kaars voor het raam. Ook zij heeft kleine Dean gekend. "Hij zat in dezelfde klas als mijn zoontje. Ze waren de beste kameraadjes. Mijn zoontje was er het hart van in dat Dean na de kerstvakantie verhuisde naar een schooltje in Meerdonk. We hadden daarom als mama's onder elkaar al plannen gesmeed voor een speelafpraakje. Door corona is het er jammer genoeg niet van gekomen."

In de Berkenboomstraat is de vensterbank van het huis van Dean intussen te klein geworden voor de bloemen en knuffels die burens er neerleggen. Ook daar is het verdriet groot. Maar ook boosheid. "Want dit monster had nooit zo snel vrij mogen komen", getuigen burens verontwaardigd. "Dan had er geen onschuldig kind moeten sterven. We hebben hem hier vaak gezien. Altijd een vriendelijk knikje. Hadden we geweten wat hij op zijn kerfstok had..."

Bij de school De Wegwijzer in Meerdonk, waar hij pas was ingeschreven, werd een rouwhoek ingericht. "We hebben dit aan de schoolpoort gedaan, want door corona kunnen we op de speelplaats geen bezoekers toelaten en ook ouders willen misschien iets achterlaten", legt algemeen directeur Stany Schevenels uit.

Tekeningen voor Dean

"We willen allereerst in naam van ons schoolteam en de hele schoolgemeenschap ons medeleven uitdrukken met de familie van Dean. Hij heeft hier slechts één dagje op school gezeten, maar dat neemt niet weg dat iedereen zwaar onder de indruk is van de feiten. De leerkrachten hebben we gisteren even samengeroepen om te praten over de gebeurtenissen. Ook hier leefde maandag natuurlijk nog de hoop dat Dean levend en wel zou teruggevonden worden. Als dan toch het tragisch nieuws doorsijpelt, is dat voor iedereen een zware klap."

KRISTOF PIETERS

Veel fastfood en snoep rond school maakt dik

De Morgen - 19 Jan. 2022
Pagina 8
De Morgen

Het voedselaanbod rond Vlaamse scholen is de voorbije jaren ongezonder geworden. Nieuw onderzoek vindt een verband tussen dat ongezonde aanbod en overgewicht bij kinderen. Dieter De Cleene

Tussen 2008 en 2020 nam het aantal fastfood-, afhaalzaken en gemakswinkels (kleine winkels met overwegend ongezond aanbod) rond scholen toe met 20 à 25 procent. Dat blijkt uit een analyse door onderzoekers van Sciensano, die de evolutie van het voedselaanbod rond ruim 3.400 basisscholen en bijna 1.200 secundaire scholen in Vlaanderen in kaart brachten. Traditionele winkels zoals groente- en fruitzaken, bakkers en slaggers namen in aantal af. "Het aanbod rond scholen is ongezonder geworden", besluit onderzoeker Stefanie Vandevijvere.

In een straal van één kilometer rond een gemiddelde Vlaamse basisschool liggen 3,8 gemakswinkels en 6,3 fastfoodrestaurants. Voor de gemiddelde middelbare school zijn er dat respectievelijk 7,6 en 12,7. Bij de helft van de scholen moeten kinderen minder dan 400 meter stappen naar een fastfood- of afhaalzaak.

"Enorm frappant", vindt kinderendocrinoloog Anne Rochtus (UZ Leuven). "Bijna één op de vijf kinderen kampt met overgewicht en bijna 6 procent is obees. De laatste jaren neemt vooral bij jongere kinderen het probleem toe. Een obesogene omgeving draagt daartoe bij omdat ze gezonde keuzes bemoeilijkt." Een gezond gewicht op jonge leeftijd is volgens Rochtus erg belangrijk. "Kinderen met overgewicht en obesitas hebben vaak last van een hoge bloeddruk, kortademigheid en een verstoord suikermetabolisme. Ze ondervinden ook vaak emotionele problemen. Wie als kind te zwaar is heeft bovendien als volwassene een hoger risico op overgewicht en aandoeningen zoals hart- en vaatziekten en diabetes."

Op basis van door de centra voor leerlingenbegeleiding bijgehouden data vonden de onderzoekers een statistisch verband tussen een ongezonder voedselaanbod rond de school en een hogere body mass index (BMI) van de leerlingen. "Dat impliceert dat er meer kinderen zijn met overgewicht en obesitas", zegt Vandevijvere.

Het verband was statistisch significant voor kinderen van zes tot twaalf, maar niet voor kinderen van dertien tot achttien. "Een mogelijke verklaring is dat oudere kinderen op meer verschillende plaatsen komen, terwijl de school- en thuisomgeving voor jonge kinderen belangrijker en bovendien vaak dezelfde is", denkt Vandevijvere. De onderzoekers keken ook naar de relatie tussen het voedselaanbod en de socio-economische situatie van de leerlingen, afgeleid op basis van de thuistaal en het opleidingsniveau van de moeder. Rond scholen met veel leerlingen in een kwetsbaardere sociale positie is het aanbod ongezonder. "We weten dat kinderen en jongeren bijzonder gevoelig zijn voor een ongezonde voedselomgeving omdat hun ontwikkeling nog in volle gang is", zegt Vandevijvere. "Dat geldt nog meer voor kinderen in een kwetsbaardere sociale positie."

Het onderzoek kan geen oorzakelijk verband tussen het voedselaanbod rond scholen en overgewicht hard maken. Wat voedingswetenschappers de 'voedselomgeving' noemen is een samenspel van verschillende factoren. Niet alleen het aanbod op verschillende plaatsen maar ook prijzen, marketing en portiegroottes spelen een rol. Niet zelden sturen die prikkels ons in de richting van te veel en ongezond eten. "Het aanbod rond de school is slechts één element", zegt Vandevijvere. "Maar het is wel een aspect dat moet worden aangepakt."

Inspiratie daarvoor vinden de onderzoekers in het buitenland. Zo legt Londen afhaalzaken rond scholen en parken aan banden en geldt in Zuid-Korea een verbod op de verkoop van junkfood aan kinderen binnen een straal van 200 meter rond scholen. "Hiervoor moet bij ons een juridisch kader worden uitgewerkt", zegt Vandevijvere. "Lokale besturen zouden de mogelijkheid moeten hebben om rond scholen een gezonde voedselomgeving te creëren, om zo de gezondheid van kinderen te beschermen."

Anne Rochtus Kinderendocrinoloog

Fastfood vlak bij school? Grotere kans op overgewicht bij leerlingen

dS De Standaard - 19 Jan. 2022
Pagina 7

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

De schoolomgeving is de laatste jaren ongezonder geworden. 'Bakkers en groenteboeren hebben plaatsgemaakt voor fastfoodrestaurants', blijkt uit onderzoek van Sciensano.

In opdracht van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid heeft Sciensano het aanbod aan voeding in de omgeving van Vlaamse scholen in kaart gebracht. 'Dat aanbod is helaas te ongezond', besluiten hoofdonderzoekers Stefanie Vandevijver en Vincent Smets. Tussen 2008 en 2020 nam het aantal bakkers, fruit- en groentewinkels in de buurt van scholen af, terwijl het aantal fastfoodrestaurants en gemakswinkels met snoep, frisdrank en ongezonde voeding flink toenam.

Een basisschool in Vlaanderen telt nu gemiddeld 3,8 gemakswinkels en 6,3 fastfoodrestaurants op maximaal duizend meter afstand. In 2008 waren dat nog maar 3,2 winkels en 5,2 fastfoodzaken. Voor secundaire scholen oogt de situatie nog slechter met 7,6 gemakswinkels en 12,7 fastfoodrestaurants. In 2008 waren dat er nog 6,2 en 10,2.

'Die ongezondere schoolomgeving heeft ook een negatief effect op de gezondheid van kinderen', zegt Smets. De onderzoekers legden de cijfers naast het BMI van de Vlaamse scholieren. 'Bij lagereschoolkinderen blijkt er een heel duidelijk verband tussen een ongezonde schoolomgeving en een hoger BMI. Hoe meer fastfoodzaken en gemakswinkels in de buurt, hoe meer kinderen met overgewicht op die school.'

Ook voor de middelbare scholieren vonden de onderzoekers een verband, al was dat niet statistisch significant. 'Aanvankelijk verbaasde dat ons, want het zijn vooral oudere scholieren die 's middags of na school consumeren. Een mogelijke verklaring is dat zij vaak in een groeispurt zitten, waardoor hun BMI niet de beste graadmeter is om een ongezond voedingspatroon op te sporen.'

Scholen met veel sociaaleconomisch kwetsbare kinderen blijken vaker in een ongezonde omgeving te liggen.

Geen verbod

Naar aanleiding van de resultaten roepen de onderzoekers de overheid op tot actie. 'Bijna de helft van de Belgen kampt met overgewicht. Als we die gezondheids crisis willen aanpakken, moeten we daar op vroege leeftijd mee beginnen', zegt Smets. 'In het buitenland zijn voorbeelden van overheden die fastfoodzaken verbieden om zich in de buurt van een school te vestigen.' Ook in Vlaanderen zou zo'n verbod 'heel effectief zijn, maar helaas ook weinig realistisch', zegt Smets. 'Alleen sensibiliseren is niet voldoende. Wij geloven meer in een combinatie van sterke maatregelen, zoals gezonde voeding goedkoper maken en prominenter uitstallen, of winkels verplichten om vlak na de schooluren alleen gezonde voeding te verkopen.'

Vlaams minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V) belooft werk te maken van gezondere schoolomgevingen. 'We gaan aanbevelingen formuleren en gerichte acties en campagnes opzetten om het brede publiek, scholen en hun omgeving te sensibiliseren', zegt Beke. Van een verbod op ongezonde voeding in de buurt van scholen is geen sprake.

Ruben Steegen

Fastfoodzaak vlak bij school leidt tot meer overgewicht bij leerlingen

Het Belang van Limburg - 19 Jan. 2022

Pagina 7

* Het Belang van Limburg : Noord, West, Genk, Zuid-West, Oost, Hasselt

De schoolomgeving van onze kinderen is de laatste jaren een pak ongezonder geworden. "Bakkers en groenteboeren hebben plaatsgemaakt voor fastfoodrestaurants", zo blijkt uit onderzoek van Sciensano. Die ongezonde schoolomgeving veroorzaakt overgewicht bij lagereschoolkinderen.

In opdracht van het Agentschap Zorg en Gezondheid bracht Sciensano de voedingsomgeving van de Vlaamse scholen in kaart. "Die is helaas te ongezond", besluiten hoofdonderzoekers dr. Stefanie Vandevijver en dr. Vincent Smets. Tussen 2008 en 2020 nam het aantal bakkers, fruit- en groentewinkels in de buurt van onze scholen af, terwijl het aantal fastfoodrestaurants en gemakswinkels (met vooral snoep, frisdrank en ongezonde voeding) gevoelig steeg.

Een basisschool in Vlaanderen telt nu gemiddeld 3,8 gemaks-winkels en 6,3 fastfoodrestaurants op maximum 1.000 meter. In 2008 waren 'maar' dat 3,2 winkels en 5,2 fastfoodzaken. Voor de secundaire scholen oogt de situatie zelfs slechter met 7,6 gemakswinkels en 12,7 fastfoodrestaurants. In 2008 waren dat nog 6,2 en 10,2 zaken. "De ongezondere schoolomgeving heeft helaas ook een negatief effect op de gezondheid van onze kinderen", zegt Smets. De onderzoekers legden de cijfers naast het BMI van de Vlaamse scholieren. "Bij lagereschoolkinderen blijkt er een heel duidelijk verband tussen een ongezonde schoolomgeving en een hoger BMI. Hoe meer fastfoodzaken en gemakswinkels in de buurt, hoe meer kinderen met overgewicht op die school."

Geen verbod

Ook voor middelbare scholieren vonden de onderzoekers een verband, al was dat niet statistisch significant. "Dat verbaasde ons aanvankelijk, want het zijn vooral de oudere scholieren die 's middags of na school consumeren. Een mogelijke verklaring is dat middelbare scholieren vaak in een groeispurt zitten waardoor hun BMI niet de beste graadmeter is om een ongezond voedingspatroon op te sporen." Scholen met veel sociaaleconomisch kwetsbare kinderen blijken vaker in een ongezonde omgeving te liggen.

Naar aanleiding van de resultaten roepen de onderzoekers de overheid op tot actie. "Bijna de helft van de Belgen kampt met overgewicht. Als we die gezondheids crisis willen aanpakken, moeten we daar op vroege leeftijd mee beginnen. In het buitenland zijn er voorbeelden van overheden die fastfoodzaken verbieden om zich in de buurt van een school te vestigen. Of zo'n verbod er ook in Vlaanderen moet komen? Dat zou bijzonder effectief zijn, maar helaas weinig realistisch. Maar enkel sensibiliseren is niet voldoende. We geloven meer in een combinatie van sterke maatregelen zoals gezonde voeding goedkoper maken en prominenter uitstellen of zaken verplichten om vlak na de schooluren enkel gezonde voeding te verkopen."

Vlaams minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V) belooft werk te maken van een gezondere schoolomgeving. "We gaan concrete aanbevelingen formuleren en gerichte acties en campagnes opzetten om het brede publiek, scholen en hun omgeving te sensibiliseren", aldus Beke. Van een concreet verbod op ongezonde voeding in de buurt van scholen is geen sprake.

Ook de Limburgse gemeenten zien zo'n regel niet zitten. "Je bereikt veel meer met sensibiliseren dan verbieden", klinkt het op het kabinet van Hasselts burgemeester Steven Vandeput (N-VA). "In een stad als Hasselt zou zo'n verbod onwerkbaar zijn. We zitten hier met zo veel scholen in de binnenstad dat er amper nog plaats zou overblijven." Onlangs leverde de stad wel een ongunstig advies af voor de komst van een nieuwe McDonald's naar de Kempische Steenweg. "Maar de bezwaren daar gingen vooral over de gevaarlijke verkeerssituatie." Het dossier zit nu bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Genks burgemeester Wim Dries (CD&V) benadrukt dat zowel scholen als de stad zelf al op heel wat manieren gezonde voeding bij jongeren promoten. "Een fastfoodzaak of snoepwinkel verbieden om zich in de buurt van een school te vestigen ligt moeilijk. Wat doe je dan met een supermarkt, waar scholieren net zo goed aan een zak chips raken?"

Ruben Steegen

Schoolpoort buiten, pitazaak binnen

N Het Nieuwsblad - 19 Jan. 2022
Pagina 6

* Het Nieuwsblad : Waasland, Kempen, Roeselare-Tielt-Izegem, Dender, Brugge-Oostkust, Aan Gent gebonden, Antwerpen, Oostende-Westhoek, Vlaamse Ardennen - Gentse Rand, Limburg, Kortrijk-Waregem-Menen, Pajot-Brussel-Rand, Meetjesland - Leiestreek, Leuven-Hageland, Mechelen-Lier

Hoe meer fastfoodzaken er in de buurt van een school staan, hoe zwaarder kinderen er gemiddeld zijn. Dat is de conclusie van een onderzoek van Sciensano naar de schoolomgevingen in Vlaanderen. "Er moet dringend iets veranderen."

Vrijdagavond, school is uit. Dan gaan veel scholieren nog even op pad. Shoppen in een winkelstraat, wat hangen op een pleintje of het skatepark. Of naar de McDonald's of de frituur. Nieuw onderzoek van Sciensano leert dat vooral dat laatste de afgelopen tien jaar véél makkelijker geworden is. De onderzoekers vergeleken álle handelszaken in de buurt van álle Vlaamse scholen van 2008 tot nu. Daartegenover plaatsten ze alle centimeters en kilo's die ze van de CLB's konden krijgen.

Wat bleek? Dat sinds 2008 de bakkers, beenhouwers en gezondere voedingswinkels het moeten afleggen tegen de fastfoodzaken en zogenoemde gemakswinkels: tankstationshops en nachtwinkels. "Het aantal verkooppunten van voeding is op zich niet gestegen, maar die ongezondere voeding is wel met 25 procent gestegen", zegt Stefanie Vandevijvere van Sciensano.

Izegemmen en Puursen

En dat heeft ook gevolgen voor hun gewicht. "Concreet stijgt voor elke extra fastfood-, bezorg- of afhaalzaak binnen 500 meter wandelafstand van de schoolingang de gemiddelde BMI van de scholieren tussen 6 en 12 jaar met 0,057 punt in het jaar 2010-2011 en met 0,059 punt in het jaar 2015-2016."

Jaja, horen we u al zeggen: dat is een probleem van de steden. Of van bepaalde sociale groepen. "Neen", zegt Vandevijvere. "De resultaten hebben we kunnen corrigeren op sociale achtergrond of urbanisatie." Met andere woorden: ook in rijkere gezinnen stijgt het BMI van kinderen die naar school gaan in een buurt met veel fastfood. En natuurlijk bestaat het probleem in de grootsteden, maar ook in de Izegemmen en Puursen van deze wereld zul je gelijkaardige resultaten zien.

Binnen de schoolmuren gebeurt nochtans al heel wat, zeggen directeurs. Automaten met frisdranken zijn een halt toegeroepen. "Hier is eten meebrengen van buiten de schoolmuren verboden", zegt Hilde Allaert, directrice van het Gentse Sint-Bavo. "We maken elke dag vers eten en ik ben daar eerlijk in: ik kijk in de borden van de kinderen. Of ze voldoende eten, of ze gevarieerd eten." Toch raakt er soms een pizza voorbij het alziend oog van de directie. "De internen durven inderdaad weleens iets te laten leveren. Maar als we ze onderscheppen, zijn ze die - toch wel dure - pizza kwijt."

Wat de onderzoekers níet hebben gedaan, is de kinderen achtervolgen om 16 uur. De studie zegt dus niet dat al die jongeren voor, tijdens of na schooltijd gaan schransen. Dat zou ook raar zijn: de effecten zijn namelijk al duidelijk voor kinderen jonger dan zes jaar. "Het gaat ons om de invloed van zo'n schoolomgeving op kinderen en gezinnen", zegt Vandevijver. "Als je vaak met dat soort voeding in contact komt, ga je je voedingspatroon ook aanpassen. Ongezonder eten is het laatste decennium nog toegankelijker geworden. We moeten er wel iets aan doen, of willen we over tien jaar vaststellen dat er nog eens zoveel fastfoodketens bijgekomen zijn?"

Appeltje

Moeten McDonald's en Texaco nu vrezen dat ze straks alle filialen binnen een straal van 1 kilometer van een school moeten sluiten? Zo simpel is dat niet. De Vereniging van Steden en Gemeenten liet al weten dat het voor een stad moeilijk is om de komst van een zaak inhoudelijk te weigeren. Gezonde of ongezonde horeca, daar kan je nu eenmaal moeilijk tussen discrimineren. Welzijnsminister Wouter Beke (CD&V) wacht op de aanbevelingen van de onderzoekers en wil er daarna ten gronde mee aan de slag gaan.

Misschien kan het buitenland inspiratie leveren? Zo is het rond sommige scholen in Amsterdam verboden om niet-begeleide scholieren een hamburger te verkopen. Een appeltje, dat konden ze in die fastfoodtenten wél krijgen.

Jeroen Deblaere

Overgewicht bij kinderen neemt toe door fastfoodverleiding rond scholen

Het Laatste Nieuws - 19 Jan. 2022

Pagina 12

* Het Laatste Nieuws : Waasland, Westkust, Westhoek, Vakantie, Pajottenland, Vlaamse Ardennen, Oostkust, De Nieuwe Gazet, Mandelstreek, Middenkust, Mechelen-Lier, Leiestreek, Limburg, de Ring-Brussel, Kempen, Gent-Wetteren-Lochristi, Gent-Eeklo-Deinze, Dendermonde, Denderstreek, Leuven-Brabant, Brabant-Hageland, Antwerpen Zuid, Antwerpen Stad, Antwerpen Noord

Het aanbod van junkfood rond Vlaamse scholen is de voorbije jaren toegenomen en dat heeft geleid tot zwaardere kinderen, blijkt uit onderzoek van gezondheidsinstituut Sciensano. Onderzoekers brachten de voedselomgeving van alle Vlaamse scholen tussen 2008 en 2020 in kaart en die is in tien jaar tijd veel ongezonder geworden. Bakkers en groente- en fruitwinkels maakten plaats voor fastfoodketens en winkels met een ongezond aanbod. Binnen 1 kilometer van een basisschool zijn gemiddeld 3,8 gemakswinkels en 6,3 fastfoodrestaurants te vinden. Voor de secundaire scholen liggen die aantallen nog hoger, met 7,6 gemakswinkels en 12,7 fastfoodrestaurants binnen 1 kilometer. Er is een duidelijk verband tussen de aanwezigheid van fastfoodrestaurants en het overgewicht bij kinderen tot 12 jaar. Vlaanderen moet daarom nadenken over ingrepen, vindt onderzoekster Stefanie Vandevijvere. "Er is meer nodig dan een campagne voor gezonde voeding, er moet ook beleid komen."

Schooltje in Elen wil wereldrecord wafels bakken breken

Het Belang van Limburg - 19 Jan. 2022

Pagina 20

* Het Belang van Limburg : Noord, West, Genk, Zuid-West, Oost, Hasselt

De ouderraad van basisschool De Twinkelaar in Elen (Dilsen-Stokkem) wil op vrijdag 1 en zaterdag 2 april een wereldrecord wafels bakken vestigen. "Het is een spontaan idee van een groep vrijwilligers", zegt Berth Gonnissen. "Op vrijdag 1 april om 17 uur beginnen we. We gaan 24 uur lang door, tot zaterdag 2 april om 17 uur. We willen 25.000 wafels bakken."

"Het mag een zot plan zijn, maar we gaan ervoor", reageert Vanessa Broux van de ouderraad. "Ons evenement heet 'Woafel', zoals een wafel in Elen in het woordenboek staat. Bedoeling is dat het evenement een belevenis is voor de kinderen van de school en de ouders. Stiekem dromen we ervan om ons hele dorp te verenigen rond dit initiatief en Elen op de kaart te zetten. Zelf beginnen we eraan met een grote dosis enthousiasme en motivatie. Die motivatie willen we overbrengen op de leerlingen van De Twinkelaar. Zowel de school als ons dorp zijn niet erg groot, maar dat mag je niet tegenhouden om groot te dromen of je ambities waar te maken. En dat wil de ouderraad aantonen. Geloof in jezelf, want in iedereen zit een wereldkampioen."

"Woafel draait volledig op vrijwilligers en gulle sponsors", aldus Berth Gonnissen. "Alle wafels worden weggeschonken. Elk gezin in Elen krijgt een pakketje en wat dan nog overblijft gaat naar organisaties uit de buurt. Winst maken is ook niet het doel van ons evenement, of we onze wereldrecordpoging nu halen of niet. Tientallen vrijwilligers zullen dat weekend in de weer zijn. Er zijn wafelbakkers, inpakkers, mensen in de bediening en administratie, een technische ploeg en achteraf een grote schoonmaakploeg." De speelplaats van basisschool De Twinkelaar aan de Langstraat 24 in Elen is op 1 en 2 april het decor voor de wereldrecordpoging.

Mark Dreesen

Verwijderde buste Peter Benoit keert terug naar UAntwerpen

De Standaard - 19 Jan. 2022
Pagina 2

* De Standaard : DS2

'Wegnemen was een foute beslissing', zo verontschuldigde Herman Van Goethem, rector van de Antwerpse universiteit, zich deze week. 'Namens de betrokken collega's en de universiteit bied ik mijn verontschuldiging aan.'

Een buste van de Vlaamse componist Peter Benoit was eind vorige maand op aangeven van een afscheidnemend decaan van de faculteit Letteren & Wijsbegeerte verwijderd uit de lokalen van de universiteit. Dat zou gebeurd zijn op verdenking van pedofilie, omdat Benoit aan het eind van zijn carrière geen knapenkor meer mocht leiden.

Musicoloog en conservatoriumbibliothecaris Jan Dewilde, die aan een biografie werkt, nam het voortouw in het protest. Hij vroeg naar bewijsmateriaal maar dat bleek niet voorhanden. 'Een academicus kan een historische figuur cancelen, louter op gezag, zonder bewijs aan te dragen', zo verbaasde Dewilde zich in Het Nieuwsblad.

Het borstbeeld van Benoit krijgt nu een plaats in het universiteitsgebouw Het Brantijser. Daar bevond zich de zetel van het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium dat mede onder impuls van de componist werd opgericht. (gvds)